

Møte mandag den 5. desember kl. 10

President: Eirin Falset

Dagsorden (nr. 21):

1. Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2006 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) (Budsjett-innst. S. nr. 3 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006))
2. Innstilling fra utenrikskomiteen om svalbardbudsjettet 2006 (Budsjett-innst. S. nr. 14 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006))
3. Innstilling fra utenrikskomiteen om bistand i forbindelse med jordskjelvet i Sør-Asia (Innst. S. nr. 26 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 9 (2005-2006))
4. Referat

Presidenten: Stortinget starter dagen med en gladmelding.

Fra Hans Majestet Kong Harald har Stortingets president i dag mottatt følgende meddelelse:

«Det er med stor glede jeg meddeler at DD.KK.HH. Kronprinsen og Kronprinsessen har fått en sønn den 3. desember 2005 kl. 10.45.

Barnets tittel og navn er Prins Sverre Magnus.»

Denne meddelelsen foreslås vedlagt protokollen. – Det anses vedtatt.

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representanten Jan Petersen om permisjon i tiden fra og med 5. desember til og med 7. desember for å delta i seminar i NATO-parlamentarikerforsamlingen i Washington
- fra representanten Trygve Slagsvold Vedum om permisjon i dagene 6. og 7. desember for å delta i Den vesteuropeiske unions parlamentariske forsamlings 51. sesjonsmøte, andre del, i Paris
- fra representantene Børge Brende, Asmund Kristoffersen, Gunnar Kvassheim og Heidi Sørensen om permisjon i tiden fra og med 6. desember til og med 9. desember, alle for å delta i den ellefte partskonferanse under FN's klimakonvensjon og det første partsmøte under Kyotoprotokollene, i Montreal

Disse søknadene foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Akershus fylke, Cathrin Bretzeg, foreligger søknad om å bli fritatt for å møte på Stortinget under representanten Jan Petersens permisjon på grunn av sykdom.

Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus fylke: Sylvi Graham

For Hedmark fylke: Arnfinn Nergård
For Møre og Romsdal fylke: Else-May Botten
For Oslo: Akhtar Chaudry
For Rogaland fylke: Helge Solum Larsen
For Sør-Trøndelag fylke: Linda Cathrine Hofstad

2. Sylvi Graham innvelges i Lagtinget for den tiden hun møter for representanten Jan Petersen.

Presidenten: Sylvi Graham er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen.

– Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen og Gunn Olsen anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Etter ønske fra utenrikskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett – og anser det for vedtatt.

Sak nr. 1

Innstilling fra utenrikskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2006 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) (Budsjett-innst. S. nr. 3 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006))

Sak nr. 2

Innstilling fra utenrikskomiteen om svalbardbudsjettet 2006 (Budsjett-innst. S. nr. 14 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra utenrikskomiteen vil presidenten foreslå at lengste taletid for hovedtalerne fra hver partigruppe samt medlemmer av Regjeringen settes til 10 minutter, og at øvrige talere får en taletid på 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen og inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe.

– Det anses vedtatt.

Olav Akselsen (A) [10:07:42] (leiar for komiteen): Etter valet i haust har Noreg fått ei ny regjering. Noreg har no ei fleirtalsregjering for første gong på 20 år. Som eit lite land med behov for eit avklart forhold til landa rundt oss og verda elles har det vore eit mål med størst mogleg

semje i utanrikspolitikken. Og sjølv om me no har fått ei ny regjering i Noreg, ligg altså hovudlinjene i norsk utanrikspolitikk fast. Sterk oppslutnad om FN og folkeretten, medlemskap i NATO og EØS-avtalen som ramme for samarbeidet med EU er viktige delar av Regjeringa sin utanrikspolitikk.

I innstillinga frå utanrikskomiteen til budsjettet for Utanriksdepartementet ser ein ei svært stor grad av semje. Med unntak av Framstegspartiet er det semje om ramma, og når det gjeld dei områda innanfor ramma der ein har litt ulike løyvingar og prioriteringar, ser ein at ein stort sett har felles merknader. Dette vitnar om eit framleis godt samarbeid om utanriks- og bistandspolitikken i Noreg. Eg ser at òg utover dei partia som i dag utgjer regjeringsskinstallasjonen, ligg det til rette for at dette samarbeidet òg kan fortsetje i tida framover, noko eg personleg set pris på.

I Soria Moria-erklæringa, som er grunnlaget for Regjeringa, seier Regjeringa at ein vil prioritera nordområda, ein meir offensiv Europa-politikk, at ein vil styrkja Noreg sin innsats som fredsnasjon og vera med og vidareutvikla FN og folkeretten. Desse prioriteringane har òg vore hovudgrunnlaget for dei endringane som er gjorde i prioriteringane frå den nye regjeringa i tilknytning til neste års statsbudsjett. Særleg har ein lagt vekt på å styrkja FN si moglegheit til å fylla dei oppgåvene verdssamfunnet ønskjer at FN skal fylla. Ein ønskjer å gje FN moglegheit til å vera den viktigaste internasjonale aktøren.

Mesteparten av Utanriksdepartementet sitt budsjett på 21,5 milliardar kr går til utviklingshjelp. Kampen for ei meir rettferdig og berekraftig utvikling har vore og er viktig for Noreg. Sjølv om målsetjinga om å nå 1 pst. av bruttonasjonalinntekt ikkje blir nådd i år heller, er veksten i kroner og øre mykje større enn veksten frå 0,95 til 0,96 pst. av BNI skulle tilseia. Ein har i år ei ramme på bistand som aukar med 1,8 milliardar kr. Dette er eit viktig signal om at Noreg tek sine internasjonale forpliktingar på alvor, men det er først og fremst nye pengar som er svært velkomne, og som kjem godt med. At ein heller ikkje denne gongen når målet om 1 pst. av BNI, kjem etter mitt syn først og fremst av svært høge oljeprisar. Den høge prioriteten utviklingshjelpa har og har hatt i Noreg, er eit klart uttrykk for at ein ønskjer at Noreg skal vera med og kjempa mot internasjonal fattigdom. Ein meiner at Noreg har moglegheit til å vera med og påverka, og ein meiner òg at Noreg har ei moralsk plikt til å bidra slik at fleire kan få eit betre liv. Det er viktig å presisera at ved å bidra til ei positiv utvikling for det store fleirtalet av verdas befolkning vil òg me i vår del av verda få ein tryggare kvardag, og ikkje minst vil eg tru at det vil auka livskvaliteten til mange dersom me veit at færre lever i naud og fattigdom.

Den nye regjeringa har valt å bruka delar av dei nye midlane som er til disposisjon, til å styrkja FN. Dette er eit viktig signal om at den nye regjeringa ønskjer å satsa sterkare på FN som ein organisasjon som både kan verka fredsbyggjande, som kan vera normdannande, og som òg kan vera ein viktig arena for konfliktløysing og som koordinator for utviklingsarbeid. Og når det gjeld handtering av store humanitære katastrofar, er FN det internasjonale

organet ein bør satsa på. Skal FN ha moglegheit til å gjera jobben sin, må ein ha økonomi til disposisjon. Finansiering av FN-systemet har lenge vore eit problem. Det at FN ikkje har hatt midlar til disposisjon når akutte situasjonar har oppstått, har òg vore eit stort problem. Ein har først måtta gå ut for å skaffa midlane, før ein har kunna setja i gang nødvendige tiltak for å avhjelpa situasjonen i felten. Dette har skapt usikkerheit, og det har vore med på å utsetja hjelpearbeidet. Det at det no blir oppretta ulike fond som kan betra beredskapen til FN, og dermed gje FN eit betre handlingsrom, er svært positivt. Og eg er glad for dei prioriteringane Regjeringa gjer for å vera med på å fylla opp desse fonda.

Noreg har lenge vore ein aktiv aktør for å støtta ambisjonane i tilknytning til FN sine tusenårsmål. Ved å fokusera innsatsen på å nå desse måla, vil automatisk mykje av pengane gå til Afrika, rett og slett fordi det er der problema knytte til desse målsetjingane er størst, og det er der den største delen av innsatsen difor må setjast inn. Den nye regjeringa har valt å kanalisera ein del av støtta for å nå desse målsetjingane gjennom FN-systemet. Enkelte har prøvd å framstilla dette som at ein reduserer aktivitetsnivået knytt til den bistanden som er nødvendig i Afrika. Dette er ikkje tilfellet. Dei midlane som ein no ønskjer å stilla til disposisjon for FN, vil i all hovudsak gå til bistand òg i desse områda. Det er òg slik at alle land i Afrika som får overført midlar frå Noreg, vil få det minst på same nivå neste år som i år.

Bondevik II-regjeringa hadde den fordelten at den greidde å få Høgre med inn i varmen med omsyn til å gje tilslutnad til norsk bistandspolitikk. I perioden før Bondevik II-regjeringa tredde saman, hadde Høgre langt lågare løyvingar til bistand enn det dei har hatt etterpå. I år er dei heldigvis med og vidarefører midlane på dette området, men det skal bli spennande å sjå om dette er ein politikk som vil vedvara ut fireårsperioden – eg håpar det.

Som eg har sagt, det som er gjennomgåande for innstillinga, er at det er stor semje. Det er eitt parti som likevel skil seg ut, og det er Framstegspartiet, som på svært mange område kuttar i bistanden så mykje som opp mot 80 pst., noko som sjølv sagt ville få svært uheldige konsekvensar for dei det hadde ramma dersom dette skulle ha blitt norsk politikk. På ein måte er ikkje dette noko nytt, men det er likevel litt skuffande, for etter at me behandla budsjettet i fjor, har det kome nye signal frå Framstegspartiet. Siv Jensen, nestleiaren i Framstegspartiet, var på besøk i Afrika i regi av Norsk Folkehjelp, og VG var på slep. Den verkelegheita som ho såg i Afrika, førte til nye signal frå Framstegspartiet, som gav beskjod om at også Framstegspartiet no ville vera med og bidra når det gjeld bistand, på ein heilt annan måte enn det dei før hadde gjort. Dessverre må ein konkludera med at Siv Jensen ikkje fekk gjennomslag i sitt eige parti.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Høglund (FrP) [10:17:27]: Vår utviklingspolitikk skal jeg kommentere nærmere i mitt innlegg senere.

Utenrikskomiteens leder startet med å snakke om at målet for norsk utenrikspolitikk er størst mulig enighet, og at hovedlinjene ligger fast. Det er vanskelig å være uenig i det. Allikevel har vi den siste tiden sett tendenser til at de største uenigheter i norsk utenrikspolitikk, hvis vi ser bort fra utviklingspolitikken, har vært mellom regjeringspartiene. Er det en tilfredsstillende situasjon? Er det slik at den type åpen debatt vi nå har sett om boikott av Israel eller manglende støtte til amerikanere i Afghanistan, kommer til å fortsette, og at vi således er i ferd med å få en regjering som sender utydelige signaler om hva som nettopp er hovedlinjene i norsk politikk?

Olav Akselsen (A) [10:18:37]: Eg trur det er vanskelig i eit demokrati å forlanga at det ikkje skal vera politisk debatt knytt til alle politikkområde. Det er viktig òg at ein diskuterer spørsmål som er knytte til utanrikspolitikken, og det er sjølvst og slik at når ein har ei regjering som består av fleire parti, vil delar av denne debatten måtta gå føre seg i dei ulike partiorganisasjonane. Det som likevel er viktig, er at dette blir avklart i Regjeringa, og når det gjeld signala frå Regjeringa, er det ikkje noko som helst grunnlag for å seia at dei ikkje har vore klare frå dag 1. Regjeringserklæringa slår heilt klart fast at hovudlinene i norsk utanrikspolitikk står fast, og det har heller ikkje kome signal frå nokon av dei som er medlemmer av Regjeringa eller frå regjeringshald om at situasjonen skulle vera annleis. At det då er enkeltmedlemmer i enkelte parti som har ulike syn, trur eg ikkje er noko som helst problem i den store samanhengen.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:19:56]: Utenrikskomiteens leder har neppe grunn til å bekymre seg om Høyres syn på bistandsnivået. Det nivået bistanden ligger på nå, er helt i pakt med Høyres langsiktige politikk, og siden jeg var saksordfører i forbindelse med bistandsmeldingen i vår, kan jeg jo minne ham om at vi har en uttalelse i innstillingen til den sammen med flere av de andre partiene om en tilsvarende forpliktelse med hensyn til nivået for den kommende fireårsperioden.

Jeg ser at representanten Akselsen har det travelt med å forklare hvorfor man går over til å gi mer penger til FN, mindre penger til Afrika, og det kan se ut som en svekkelse av Afrika-bistanden. Jeg må minne om at i innstillingen til bistandsmeldingen ville en enstemmig komite sette inn veiledende måltall for hvor mye av norsk bistand som skal gå til fattige land. Hvorfor har Arbeiderpartiet frafalt dette nå? Er det for å komme unna å bruke så mye penger på Afrika, fordi det er så mange andre, fristende formål?

Olav Akselsen (A) [10:21:15]: Eg er veldig glad for at Høgre no er med på det som er den breie politikken i Noreg i tilknytning til bistand. Det er i alle fall ei nyorientering som har skjedd i løpet av dei siste fire åra.

Det blir ikkje mindre pengar til Afrika med den nye regjeringa sitt opplegg. Det er slik at ein del av dei pengane som Bondevik II-regjeringa hadde sett av til enkeltland i Afrika, i dag vil gå via FN-systemet. I alle tilfelle vil løyvingane liggja høgare for 2006 enn i 2005. Eg synest det

er viktig at me har klare målsetjingar og prioriteringar i bistandspolitikken, men etter mitt syn må dei vera knytte til humanitære spørsmål, fysiske forhold på bakken. Derfor er det vanskeleg for meg å seia i dag kor dei største behova vil vera om fem år. Men så lenge me seier at det er FN sine tusenårs mål som er hovudretningslinene, vil det òg vera det som avgjer kor desse pengane frå Noreg vil bli kanaliserte, og slik som det ligg an for neste år, betyr det Afrika.

Jon Lilletun (KrF) [10:22:45]: Fyrst vil eg gje ros til leiaren for utanrikskomiteen for eit hovudinnlegg som klart bar preg av at hovudlinene i norsk utanrikspolitikk skal først vidare og ligg fast, og grunnleggja for det. Det er viktig for eit lite land, og det har Kristeleg Folkeparti si støtte. Men vi vil kome tilbake til ting som tyder på at ein ikkje alltid klarer å utøve dette godt nok mellom dei tre partia.

Mitt spørsmål no er ei vidare oppfølging av representanten Vallersnes sitt spørsmål. Eg går ut frå at representantane frå Arbeidarpartiet som i innstillinga til utviklingsmeldinga, som trekkjer opp eit perspektiv for åra framover og for neste stortingsperiode, faktisk er med på å skrive inn fleirtalsinnstillinga der, legg opp det som er Arbeidarpartiet sin politikk framover. Der var det heilt klart at ein ville ha målsett tal i forhold til Afrika. Var dei så kortvarige på datostempling, eller kan ein rekne med at dei faktisk er haldbare?

Olav Akselsen (A) [10:24:08]: Eg føler vel kanskje her at ein prøver å laga ein motsetnad som etter mitt syn ikkje er der. Det som er heilt klart, er at me ønskjer å ha ein offensiv politikk frå Noreg si side i forhold til å gje bistand til den fattige delen av verda. Det er òg slik at me har sagt at når det gjeld innretninga på desse pengane, skal me først og fremst støtta oss på FN sine tusenårs målsetjingar, som er rimeleg konkrete. Då er det viktig at me brukar pengane på den måten.

Så er det altså slik at det er behov ute i verda som må vera viktigare enn at ein i dag bestemmer seg for kva geografiske område ein skal prioritera om fem år, dersom utviklinga i mellomtida har vore annleis enn det ein i dag reknar med. Så det viktigaste etter mitt syn er at det blir stilt nok pengar til disposisjon. Eg oppfattar det slik at det er stor semje om kven som skal få den hjelpa, og då meiner eg at dei geografiske spørsmåla knytte til det vil løysa seg sjølve.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Morten Høglund (FrP) [10:25:25]: Dette rammeområdet, som i hovedsak inneholder Utenriksdepartementets budsjett, er preget av få overraskelser og er i all hovedsak en videreføring av gjeldende politikk. At bistand også i år er budsjettets vinner, er ingen overraskelse. Jeg tror ikke det er svært risikabelt å spå at det også vil være tilfellet neste år – som det har vært det de fire siste år.

Nå er det fristende å debattere andre sider ved Regjeringens utenrikspolitikk enn akkurat budsjettet, men det

klarer regjeringspartiene utmerket godt på egen hånd, så jeg skal konsentrere meg om forhold knyttet til budsjettet.

Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag er så langt fra den vedtatte ramme at vi ikke finner det formålstjenlig å presentere et eget forslag til votering på rammen i dag. Og vi vil stemme imot både det forslag som ligger fra regjeringspartiene, og forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

I vårt alternativ legger vi vekt på en realistisk bistandspolitikk, der utviklingen i mottakerlandene står i fokus. Vi bygger vår politikk på hva som er effektivt og hva som ikke er effektivt. Dette behandlet Stortinget svært grundig i forbindelse med utviklingsmeldingen tidligere i år. Vi presenterte der en helhetlig utviklingspolitikk og begrunnelser for våre synspunkter. Vi registrerer jo at vårt syn på bistand som virkemiddel får stadig økende støtte i ulike forskningsrapporter og blant mennesker som har erfaring fra å jobbe med bistand.

Nå innrømmer vi, og det har vi også gjort fra denne talerstolen før, at alt er ikke svart-hvitt, og at det er grunn både for oss og for andre til hele tiden å evaluere både standpunkter og politikk. Men den rådende hovedlinje i norsk bistandspolitikk om at mer er bedre og mindre er dårligere, er etter denne representantens syn for enkel. Hva er den langsiktige effekt av bistand? For svært mange mottakerland – for ikke å si så godt som alle – er den dessverre negativ eller ikke målbar. Det bekymrer oss, og det bør, slik vi ser det, bekymre langt flere. Vi tror vel det bekymrer, men vi ser ikke at det medfører endring av det overordnede i forhold til bistandspolitikken. På makro-nivå fungerer ikke dagens bistandspolitikk.

Mislykket bistand er et historisk fenomen, skal man tro enkelte. Hadde det enda vært så vel. Fremskrittspartiet kritiserte den gjeldende politikk på 1970-tallet, 1980-tallet og 1990-tallet – den politikk som mange i dag viser til og sier: ja, den var ikke god nok. Men vi ble da, som nå, avvist, og det ble forklart at det var vi som ikke hadde hjertelag eller kunnskap om emnet.

Denne gang, som i fjor, har vi satt av 1 milliard kr i vårt utenlandsbudsjett til helserettede tiltak, bl.a. gjennom globale fond, som f.eks. GAVI. Det kommer altså ikke frem i den innstilling som i dag ligger til behandling. Vi satser i tillegg på gjeldslette. Vi mener det er et av de beste virkemidler vi har i tillegg til å forbedre handelsvilkårene. Og kanskje den viktigste debatten for utviklingslandene vil foregå i Hongkong i neste uke. La oss håpe at både den norske regjering og øvrige rike lands regjeringer setter hensynet til den mindre privilegerte del av verden først.

Så til FN: Der registrerer vi at ikke bare skal FN ha mer penger, men de skal gjøres til en stadig viktigere brikke i norsk utenrikspolitikk. Fremskrittspartiet deler synet på at FN er viktig, og at FN på visse områder både skal og kan spille en viktig rolle. Men vi vil advare mot å la FN styre deler av norsk utenrikspolitikk. For det første har ikke FN alltid vist seg å være den gode representant for utsatte grupper, for de undertrykte eller fattige. For det andre mener Fremskrittspartiet at penger gitt gjennom FN ikke nødvendigvis gir et bedre resultat enn penger gitt f.eks. gjennom ulike private organisasjoner eller stiftelser. Man-

gelen på effektivitet i FN-systemet har også vært relativt godt dokumentert, og behovet for reformer er man stort sett enig om. At man ikke har kommet langt nok i det arbeidet, bør vekke bekymring. Vi synes vi kanskje gjør ting her i en litt omvendt rekkefølge, når vi signaliserer mer penger uten først å kreve resultater av reformarbeidet. Dermed er vi redd effekten av de midlene vi setter inn, ikke blir så god som den kunne ha blitt.

I forbindelse med hjelpearbeidet etter tsunamikatastrofen var oppfordringen at hjelpeorganisasjonene nå måtte samordne seg og koordinere hjelpen. Det lille jeg har kjennskap til dette, er at organisasjonene i veldig stor grad gjorde det. Men enkelte FN-organisasjoner var ikke like flinke. I kraft av størrelse eller annet følte de at de kunne og skulle ha forkjørsrett, og dermed dupliserte de hjelp fra andre.

Vi tror det er betydelig grunn til å kreve en evaluering og resultater av de prosjekter FN har ledet i det siste, og så basere vår hjelp og støtte til FN på hva som er mest mulig effektivt. Når det gjelder ulike nødhjelpskatastrofer, bør vi ikke sette opp tall på forhånd på at 50 pst. eller 70 pst. må og skal gå gjennom FN, men vi bør hele tiden finne de mest effektive kanaler for hjelp, enten det er gjennom norskledede frivillige organisasjoner, internasjonale organisasjoner, FN-systemet eller andre organer at hjelpen skal frem. At mest mulig av hjelpen skal frem, må være det gjeldende.

Fremskrittspartiet vil øke bevilgningen til nødhjelp. Norge kom etter hvert tungt på banen i forhold til tsunamikatastrofen, og senere i dag behandler vi ytterligere hjelp til ofrene for jordskjelvkatastrofen i Pakistan. Fremskrittspartiet har støttet opp om dette hele veien, men mener likevel at budsjettposten til nødhjelp bør være større. Det hadde ikke tatt av for behovet for å tilleggsbevilge, slik vi gjør i dag til jordskjelvofrene, men en større post hadde kanskje gitt Utenriksdepartementet en større fleksibilitet til å møte behov raskere.

Forholdet til Russland er viktig. Vi har lenge ment at deler av Russland burde være berettiget til hjelp fra norske bistandsmidler, men det har vi ikke fått til. Nå øker Regjeringen kap. 197 med 10 mill. kr i forhold til Bondevik II-regjeringens forslag, og det er bra. Men her er det et stykke frem, og derfor er det gledelig at en samlet komite peker på behovet for en større satsing her i årene fremover. Et strategisk partnerskap med Russland er viktig, og utviklingen i særlig Nordvest-Russland må Norge ta et ansvar for. Oppgavene er mange. Her er det viktig å benytte seg av det engasjement som er opparbeidet de siste årene gjennom folk til folk-samarbeid, og stimulere til videre utvikling av dette. Mange norske organisasjoner gjør også en fantastisk jobb i Russland, og de bør støttes så langt som mulig med prosjekter som møter de kriterier som er nedfelt.

Til slutt vil jeg be presidenten om at voteringen ordnes slik at vi får anledning til å stemme imot begge forslag til rammedisponeringer.

Presidenten: Det vil presidenten imøtekomme. Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A) [10:33:54]: Morten Høglund seier at dei vil vera med på den bistanden som er effektiv, og gå imot den som ikkje er effektiv. Eg vil for så vidt tru at det gjeld dei fleste her i salen.

Men det som er heilt klart, er at med Framstegspartiet sine budsjett ville me få dramatiske verknader både i spørsmål om vaksiner og utdanning og i spørsmål om reint vatn og nok mat. Dersom me hadde gjennomført dette budsjettet til Framstegspartiet, ville store delar av verdas befolkning som i dag får akutt hjelp, ikkje få det.

Så dette er Framstegspartiet av godt gammalt merke. Men som eg nemnde i mitt innlegg, har det vore andre signal frå Framstegspartiet. Då Siv Jensen var i Afrika og såg dette på nært hald, blei ho tydelegvis påverka av situasjonen. Ho sa då at Framstegspartiet skulle vurderer å komma tilbake igjen og vera ein meir aktiv aktør i høve til bistand.

Er det slik at Siv Jensen berre blei påverka av situasjonen der og då, eller har ho lidd nederlag internt i Framstegspartiet, sidan me no ser berre det gamle Framstegspartiet og desse signala undervegs har forsvunne?

Morten Høglund (FrP) [10:35:21]: Ja, det er klart: Vi kutter så betydelig at det vil gå ut over visse prosjekter. Nå nevnte jeg at vi setter av 1 milliard kr til helserettede tiltak, bl.a. vaksiner. Akutt hjelp, nødhjelp, har vi i grunnen aldri stilt oss på sidelinjen av, snarere tvert imot.

Vi har, som jeg også refererte til, gjennom arbeidet med utviklingsmeldingen redegjort grundig for vårt syn på bistand og utvikling. Jeg kjenner ikke igjen den beskrivelsen av Siv Jensens besøk til Uganda. Her har Fremskrittspartiet hatt en politikk i mange år, den har vært godt presentert i Stortinget, og det er det jeg som utenrikspolitisk talsmann forholder meg til i denne sammenheng.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:36:30]: Som et lite land er Norge avhengig av internasjonalt samarbeid. Fatigdomsrettet bistand, fredsbygging og miljø er blant de mest sentrale feltene på den internasjonale dagsordenen. Disse feltene handler om to ting: verdier og norske interesser.

Fremskrittspartiet foreslår derimot en kraftig svekkelse av Norges bistand til verdens fattige, til fredsbygging og til internasjonalt miljøsam arbeid, f.eks. Kyotoprotokollen. Fremskrittspartiet står helt isolert i Stortinget i denne målsettingen, og i neste omgang vil Fremskrittspartiets politikk bidra til å isolere Norge i verden.

Er denne dramatiske svekkelsen av Norges internasjonale engasjement et utslag av mangel på verdier, eller mener Fremskrittspartiet i fullt alvor at internasjonalt samarbeid innenfor bistand, fredsbygging og miljø ikke tjener Norges interesser?

Morten Høglund (FrP) [10:37:28]: Selvfølgelig er det mye samarbeid som tjener Norges interesser. Om alt samarbeid gjør det, og om alle tiltak og alle bevilgninger fra Norge ensidig er med og tjener Norges interesser, er vi usikre på. Vi peker på en del svakheter ved bistandspolitikken, og resultatene her taler jo også svært mye for seg selv. 50–60 år med bistandspolitik fra Norge og fra ver-

den har ikke gitt de resultater for f.eks. Afrika som man ikke bare hadde håpet på, men som man burde ha avkrevd. Men selvfølgelig må vi delta aktivt på den internasjonale arena: samarbeide, påvirke og støtte opp under positiv utvikling. Men det som er resultatet av utviklingspolitikken, har dessverre ikke vært positivt, og det er det vi peker på.

Ågot Valle (SV) [10:38:33]: Fremskrittspartiet vil være med på å støtte nødhjelp, og det er bra. Men så er det noe med å være føre var, og der kjenner en Fremskrittspartiet. De er ikke er villige til å være føre var, altså forhindre at katastrofer skal skje.

Det er vel ingen tvil om at miljøsatsing er en viktig måte å være føre var på. FN spår at det i åra framover vil komme mange klimaflyktninger på grunn av klimaødeleggelser eller klimaforverring og miljøødeleggelser. Er det ikke da et paradoks at Fremskrittspartiet ikke anerkjenner at det må gjøres noe drastisk med den globale oppvarmingen, men holder på at dette ikke er menneskeskapt? Hva mener Fremskrittspartiet om akkurat det?

I likhet med SV er Fremskrittspartiet opptatt av at vi skal ha frivillige organisasjoner som en viktig del av demokratiet. Men så er det altså sånn at kuttene som Fremskrittspartiet kommer med når det gjelder ambassader osv., vil gå ut over det samarbeidet frivillige organisasjoner har med ambassader og fagfolk.

Morten Høglund (FrP) [10:40:06]: Når det gjelder kuttet i bevilgningene til ambassadene, forstod jeg ikke det. Jeg føler vel at vi har støttet opp under rammen til våre utenriksstasjoner. Men det får vi se på.

Klimaendringer er en alvorlig situasjon, og vi bestrider ikke at ting skjer med klima. Det er riktig at vi har en diskusjon knyttet til menneskeskapt klima. Nå pågår det en intens debatt også internasjonalt ikke minst om verden etter Kyoto, og vi ser at land som f.eks. Storbritannia er i ferd med å se om de skal justere sin kurs.

Når man snakker om en drastisk omlegging av politikken for å møte dette, er det, slik vi oppfatter det, vel dokumentert at det nødvendigvis ikke er den beste måten å bruke ressurser på. Skal vi hjelpe dem som rammes, er det kanskje andre politikkområder som bør justeres. Men det er klart at dette er en lang debatt å ta i et replikkordskifte, så vi får komme tilbake til det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:41:33]: Hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk og utviklingshjelp videreføres av den nye regjeringen. Det er meget tilfredsstillende fordi det er viktig med forutsigbarhet, men også fordi det er avgjørende for troverdigheten at utenrikspolitikken har bred støtte.

De siste årene har flere nye utfordringer kommet til. Det vil forsterkes i den tiden vi går inn i. 11. september 2001 var et veiskille i og med den fokusering på terrorbekjempelse som det medførte. Foruten den innflytelsen dette har på mange andre saksfelt, stiller det oss også overfor vanskelige nye avveininger mellom sikring av det

sivile samfunnet mot terror, og tilstrekkelig hensyn til rettsikkerhet og det demokratiske samfunns åpenhet. Denne balansen vil bli utfordret og vil kreve omforente løsninger både hjemme og i den internasjonale familien, uten å gå på akkord med vårt eget verdigrunnlag. Utenriksministerens fokusering av dette teamet er prisverdig – bl.a. i hans kronikk i Dagbladet for to dager siden.

Vi ser gjerne at demokratisk styresett vinner frem i nye land. Spirende prosesser foregår i land som Ukraina og i Libanon. Også i denne sammenhengen kan vi møte nye utfordringer.

I andre kulturkretser vil vi trolig oppleve at en gjennom legitime demokratiske prosesser velger politiske løsninger og ledelse som står langt fra dem Vesten ville ønsket seg. Det kan bli en øvelse i toleranseutvikling for de «gamle» demokratiene, som vi trolig vil komme best ut av om vi innser at vi har noe å bidra med, liksom det kan være noe å lære.

Det er også sannsynlig at demokrati og godt styresett kan finne ulike utforminger i ulike deler av verden. UNDP utgav i 2003 sin «Arab Human Development Report», hvor det bl.a. fremgår at over 60 pst. av spurte i arabiske land vil foretrekke en demokratisk styreform. Men det er ikke sikkert de mener det samme med det som vi gjør. Demokrati og godt styresett vil få en lokal koloritt preget av historie, kultur, tradisjoner og til dels også religion. Ikke minst i utviklingspolitikken brukes «Good Governance» flittig, men kanskje litt upresist og usikkert med hensyn til innholdet. Uansett lokale tilpasninger vil det måtte være et minste felles multiplum som er kjernen i det gode styresettet. Her er det et arbeid å gjøre. For min egen del tror jeg innbyggerne i de fleste land vil prioritere rettsstatsprinsipper med rettssikkerhet for enkeltmennesket, samt et styre som er representativt, ukorrupt og ansvarlig overfor dem som valgte dem.

De europeiske demokratiene er utviklet over århundrer. Nye demokratier forutsetter lang utvikling av både landets styre og av det sivile samfunnet. For oss må det være viktig at utviklingen har riktig retning, holder tilfredsstillende progresjon og legger til grunn de kjerneelementene en har definert. På et slikt grunnlag kan vi så gå veien fra tradisjonell bistand til både gjeldslette og budsjettstøtte.

Et annet viktig valg er isolasjon i motsetning til integrasjon og forpliktende samarbeid i det internasjonale samfunnet. Her er vi bekymret for SVs innflytelse i Regjeringen, med sitt nei til EU, sin motvilje mot NATO og fiendtlighet mot vår største allierte, USA. I en tale jeg fikk anledning til å høre ved den norske delegasjonen i New York 31. oktober i år, vektla utenriksministeren tre viktige hensyn for norsk utenrikspolitikk:

For det første: Multilateralt forpliktende arbeid er viktig, ikke minst for små land.

For det andre: Vi må være venn med våre venner og bevare allianser.

For det tredje: Når de to første punktene fungerer, kan vi delta internasjonalt og bidra til å gjøre en forskjell i verdenssamfunnet, om det dreier seg om konfliktløsning, fred eller fattigdom.

Vi ønsker utenriksministeren alt mulig hell i å gjennomføre dette, ikke minst i Regjeringens interne strid for å bevare landets venner.

Internasjonal rettsorden og gode allierte vil også gjøre den store forskjellen når vi utfordres i våre egne nærområder. Høyre er tilfreds med at utenriksministeren er i full gang med nordområdedialogene, som ble lansert av Bondevik-regjeringen i St.meld. nr. 30 for 2004–2005 i vår. Arbeiderpartiet og Høyre har sammenfallende syn på mulighetene og løsningene i nord. Viktige norske interesser står på spill, men vi regner med at Regjeringen vil sørge for god forankring i Stortinget, og bruke den tid og tålmodighet som kreves. Om sakene står høyt på vår dagsorden, er det slett ikke sikkert det i samme grad er tilfellet på russisk side.

Meget kort om WTO: Etter utenriksministerens forsikringer om en åpen prosess var det med en viss undring etter spørretimen sist onsdag og statsrådets svar på mitt spørsmål om GATS at vi fant å måtte be om en ekstra redegjørelse, slik at også Stortinget kan være informert om landets forhandlingsposisjoner. Nå kommer vi tilbake til saken ved redegjørelsen på fredag.

Utviklingshjelp er budsjettets største poster. Høyre regner med at de omforente hovedlinjene fra St.meld. nr. 35 for 2003–2004 ligger fast. Vi registrerer likevel at regjeringspartiene allerede forlater ordningen med normaltall, som jeg allerede har kommentert i replikk. Konsekvensen er svekket prioritering av Afrika i en tid og i et år hvor det er bred enighet hjemme og ute om at nettopp Afrika skal løftes frem. Når skal vi ta Afrika-utfordringene på alvor og vedstå oss festtalene?

Flertallet forskyver også midler fra Verdensbanken til FN. FN er høyt prioritert av alle, men omfordelingen reiser to spørsmål:

For det første: Særlig på grunn av strukturtilpasningsprogrammene og kondisjonalitet har Verdensbanken gjennom flere år med rette blitt kritisert. Norge har sammen med andre land jobbet for en endring av Verdensbankens policy, og det har gitt resultater. I en tale om Verdensbanken utlagt på UDs hjemmeside viser statssekretær Stenhammer til at banken nå erkjenner at privatisering ikke skal være et generelt krav, og at banken i sin egen World Development Report 2006 finner at privatisering er en politikk som må tilpasses de lokale forhold. I talen sies det òg at dersom landene selv, i henhold til egne utviklingsstrategier og reformagenda, ønsker privatisering, er det vanskelig å motsette seg det. Videre sies det at privatisering og liberalisering kan være gunstig i visse tilfeller hvor offentlig sektor er korrupt eller helt ineffektiv.

Hvorfor er Regjeringen så skeptisk til banken når den selv revurderer nytten av privatisering? Og er det ikke lite taktisk å trappe ned aktiviteten gjennom banken nettopp når en har oppnådd innflytelse på driften og policyen?

For det andre: Når mange store beløp flyttes fra banken til FN, må vi forutsette at Regjeringen har kunnskap om at midlene da vil gjøre bedre nytte der. Det har vi ikke sett dokumentert noe sted. Tvert om vet vi at Verdensbanken har dokumentert særlig gode resultater, ikke minst innenfor utdanning, som er et norsk hovedsatsingsområde. Ver-

densbanken er også den multilaterale organisasjonen som i særlig grad har utviklet systemer for revisjon, måloppnåelse og evaluering, som det er særlig viktig for oss å etterspørre, med den betydelige ressursinnsatsen vi har. Det er derfor grunn til å spørre om Regjeringens omdisponering er mer motivert av partipolitiske kjepphester enn av rasjonell begrunnelse.

De såkalte PRSP-ene, Poverty Reduction Strategy Papers, ligger til grunn for tiltak så vel innenfor bistand som lån og gjeldslette. Ordningen er kritisert, men med andre og tredje generasjons PRSP ser vi gradvis at hensikten oppnås: landene får et økende eierskap til egen prosess. Dette er avgjørende for å bryte ut av århundrers tradisjon, hvor landene i nord visste best på deres vegne, og som vi fortsatt finner i en slags post-kolonial paternalisme. Derfor er det viktig å gi NEPAD og African Peer Review Mechanism i regi av African Union en sjanse. Eierskap til eget utviklingsprogram er grunnlag for å ta vare på seg selv. Det gir styrket identitet og selvrespekt, og derav økt evne til ytterligere å ta vare på seg selv. Med andre ord utvikling – og nettopp det er hele hensikten.

Avslutningsvis ganske kort om Svalbard-budsjettet: Det er kommet sterke reaksjoner på forslaget om å øke skatteprosenten på inntekt fra 8 pst. til 12 pst. fra 2006. Høyre har full forståelse for ønsket om en bedre prosess, og viser til at det er nedsatt en arbeidsgruppe for å se nærmere på det samlede skatte- og avgiftssystemet på Svalbard. Vi forutsetter at dette utvalget etablerer en god dialog med lokalstyret på Svalbard.

For øvrig vil jeg få ta opp mindretallsforslagene fra Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre i både svalbardbudsjettet og i budsjettet for rammeområde 4 for 2006.

Presidenten: Representanten Finn Martin Vallersnes har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A) [10:50:51]: Høyre vil gjerne framstille seg som det store Europa-partiet og en garantist for en levende Europa-debatt – skjønt jeg synes ikke det var mye synlig da Høyre satt med utenriksministeren. I budsjettet foreslo de et dramatisk kutt – ikke stort i budsjettssammenheng, men et dramatisk kutt – til informasjon om europeisk samarbeid. Det er et besynderlig bidrag til å holde en Europa-debatt levende.

Jeg er glad for at Stoltenberg-regjeringen retter opp det kuttet, men jeg skulle gjerne likt å få en begrunnelse for det kuttet fra representanten Vallersnes. Jeg vil mene det er et dramatisk kutt – nesten en halvering av støtten til informasjon om europeisk samarbeid.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:51:58]: Når det gjelder selve budsjettbeløpene, er de små, som det ble sagt. De har gått litt opp og ned de siste årene. Jeg synes ikke det er dramatisk på noen måte.

Men det jeg synes er dramatisk, er at vi svekker vårt forhold til EU og vår påvirkningsmulighet der ytterligere i vår utenforstilstand gjennom å så tvil om vår holdning til Europa-samarbeidet fra Regjeringens side. Med en del av

de holdningene som kommer til uttrykk fra enkelte av regjeringspartiene, må det absolutt være grunnlag for tvil i Brussel om hvor de har Norge som samarbeidspart, og dette ser vi jo frem til å se videreutviklingen av. Det kan være bekymringsfullt med hensyn til vår evne til å ivareta Norges interesser i Brussel.

Bjørn Jacobsen (SV) [10:53:03]: Frå opposisjonen er det i dag både komme kritikk av bistanden og faktisk sådd tvil om bistanden verkar, og det er det alle gode grunnar til. Vi veit at han ikkje verkar sånn som han var tenkt då han blei starta opp for 50 år sidan. No har Høyre komme på plass når det gjeld volum. Det har ikkje Framstegspartiet. Likevel er ein frå Framstegspartiet si side sterkt kritisk til innhaldet i bistanden, og det trur eg kan vere bra. Viss ein trur på at det er for å gjere han betre, så er det jo ingen ting som er betre enn det.

Det nye mantra som er komme, nemleg handel, er like sterkt som den optimismen vi hadde då bistanden starta. Då er det om å gjere at vi ikkje går i den same fella og får ei for stor tru på handel, at det skal rydde opp i alt.

Så mitt spørsmål til Høyre går i forhold til om Høyre godkjenner prinsippet om at det er nødvendig for enkeltland å sikre seg sjølv, ved proteksjonisme, og at handel aldri kan vere heilt fri.

Finn Martin Vallersnes (H) [10:54:20]: Det er vel ingen tvil om at handel er like vesentlig som bistand, altså «aid and trade», og det er vel andre komponenter i det også. Et helt kapittel man kunne diskutere, er jo også egen-disponering over et lands naturressurser, og der har vel Europa fremdeles en del å diskutere med en del av disse landene.

Jeg synes vel ellers at betraktningen om Høyres inngang i varmen, for å tolke det sånn, er litt påtatt. Høyres linje i bistandspolitikken har vært langsiktig, og den kjører vi videre. Men det jeg synes at vi har vært med og tilført debatten de siste par årene, er en mer realistisk holdning til verdien av mer konkret målbeskrivelse for hva man vil oppnå, og det å utvikle verktøy, redskap for evaluering og resultatoppnåelse. Og nettopp på det området kan jeg komme tilbake til et av mine poeng fra innlegget, nemlig at der synes vi kanskje at Verdensbanken er de som har nådd lengst, og i grunnen lenger enn FN.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Ågot Valle (SV) [10:55:40]: Da biskop Desmond Tutu ble kjent med noe av innholdet i Soria Moria-erklæringa, sa han følgende: Fantastisk at slike ting fremdeles kan skje.

Med et rød-grønt stortingsflertall og en rød-grønn regjering vil Norges stemme for styrking av FN, for konfliktløsning heller enn bomber, for styrking av menneskerettigheter og for kampen mot fattigdom i verden bli tydeligere.

Soria Moria-erklæringa slår fast at deltakelse i internasjonale operasjoner skal være forankret i FN-pakten og ha et klart FN-mandat, og at Norges innsats skal vris til for-

del for større deltakelse i FN-operasjoner, med andre ord: mer norsk militærpersonell med blå FN-hjelmer. Denne klare forpliktelsen vil bety noe for utviklinga av internasjonale spilleregler og for styrking av FN som den eneste internasjonale instansen som kan legitimere bruken av makt når maktbruk trengs. Det er i norsk interesse og i verdens interesse at vi har en FN-ledet verdensorden og ikke en situasjon der nasjoner kan ta seg til rette på egen hånd. Det er i vår og i verdens interesse at kampen for en tryggere verden og mot terror skjer innenfor rammene av menneskerettighetene.

Nå mer enn noensinne trengs alternativer til militær innsats, alternative måter å fremme, koordinere og sikre kvaliteten på fredsbygging og konfliktforebygging på. Mer enn noen gang trengs de kreftene som kjemper mot spredning av atomvåpen og for nedrustning. Jeg skal gi den rosen til den forrige regjeringa og daværende utenriksminister at Norges engasjement på dette området har vært klart. Norge har vært og skal være en pådriver for et bredest mulig og mest mulig forpliktende ikkesprednings- og nedrustningsarbeid. Spredning av kjernefysiske våpen er en alvorlig trussel mot internasjonal fred og sikkerhet. Det er derfor viktig at Norge fortsetter samarbeidet i 7-landsgruppa for å komme videre i oppfølginga av tilsynskonferansen i 2000, og enda viktigere blir det når vi vet at verken tilsynskonferansen i 2005 eller FN-toppmøtet i september i høst klarte å bli enige om nye tiltak for å møte trusselen om spredning av kjernefysiske våpen.

Jeg er veldig glad for at det er en samstemmig komite som mener at Regjeringa må arbeide for at NATO-landene skal gå foran når det gjelder bekjempelse av masseødeleggelsesvåpen. NATO må kontinuerlig vurdere sin egen våpenstrategi for å redusere atomvåpenets rolle i internasjonal politikk. «En fullstendig avskaffelse av atomvåpen er et mål som det må arbeides for», sier en enstemmig komite.

Norge har vært og skal være en pådriver for å utvikle et internasjonalt instrument for å bekjempe ulovlig mekling av håndvåpen. Det er faktisk sånn at det er håndvåpen som dreper og skader flest mennesker rundt omkring i verden. Ukontrollert spredning av håndvåpen i land med svakt politi og rettsvesen, høy arbeidsledighet og stor fattigdom er en stor sikkerhetstrussel og en utviklingstrussel.

Når Norges stemme har vært så klar på dette området, er det et paradoks at Bondevik-regjeringa raderte ut støtten til fredsorganisasjonene her hjemme. Jeg mener det var ganske opprørende. Norges innsats som fredsnaasjon er helt avhengig av at vi her hjemme har stor kompetanse på disse områdene, og at det skjer en åpen og opplysende debatt. Norge har et rikt mangfold av fredsorganisasjoner. Jeg er derfor glad for at det i dette budsjettet blir tilbakeført 2 mill. kr til disse, og jeg har notert meg at de «gamle» regjeringspartiene også er tilfreds med det.

Det var samarbeidet mellom UNIFEM – FNs utviklingsfond for kvinner – og de mange frivillige organisasjonene, og særlig kvinneorganisasjoner verden over, som gjorde at Sikkerhetsrådet vedtok den viktige resolusjon 1325 for fem år siden.

Denne resolusjonen beskriver den volden som holder kvinner nede i krig og i krisesituasjoner, og hvordan kvinners innsats må tas med ved fredsmekling og når nasjoner skal bygges opp igjen. En UNIFEM-rapport om kvinner, krig og fred er rystende lesning om bl.a. hvordan kvinners kropp er krigsarenaer gjennom massevoldtekt og spredning av hiv/aids, og om hvordan særlig jenter mister muligheten til skolegang i krig og krisetider. Det er nå viktig at resolusjon 1325 blir fulgt opp. Jeg er glad for at Regjeringa har forpliktet seg til at det skal utarbeides en handlingsplan på dette området. Første skritt er 2 mill. kr mer til UNIFEM i dette budsjettet. Det er helt klart at tusenårsmålene aldri kan nås dersom ikke krenkelser av kvinners menneskerettigheter opphører, og dersom kvinner ikke får mulighet til å spille en rolle i konfliktløsning rundt fredsforhandlingsbordene i overgang fra krig og krise til fred – i Sudan, på Haiti, i Kosovo, i Kongo. FN-midler til nettverksoppbygging blir nå gitt til kvinnelige politikere på Haiti, i håp om at det blir flere kvinner i parlamentet etter valget. Kvinner må delta i alle deler av beslutningsprosessen.

Verdens kvinner bærer fattigdommen på sine skuldre. 70 pst. av verdens fattige er kvinner. Den største feminiseringen av fattigdom skjer på landsbygda i de fattigste landene. Derfor må alt utviklingsarbeid foregå med kvinnebriller på, ikke bare for de kvinner som ikke har fått retten og muligheten til å leve det livet de ønsker seg for seg og sine barn, men fordi kvinner er en ressurs for utviklinga av en bedre verden. Derfor må det altså satses på kvinnene.

FNs utviklingsrapport fra 1995 sa tydelig fra om at den sikreste måten å investere i økonomisk og sosial utvikling på, er å styrke kvinners økonomiske og sosiale posisjon – gi kvinner gjennom nettverksbygging mulighet til å organisere seg, til å delta og til å påvirke.

Kvinnens reproduktive helse henger nøye sammen med kvinners tilgang til makt og ressurser. Derfor vil det nye flertallet være tydelig på at en styrking av kvinners reproduktive helse og rettigheter vil være viktig i et utviklingsperspektiv og i arbeidet mot spredning av hiv/aids.

I tilleggsproposisjonen signaliserer Regjeringa at miljø skal være et satsingsområde innenfor utviklingsarbeidet. Ifølge FN vil vi få mange flere millioner klimaflyktninger dersom det ikke gjøres noe for å møte klima- og miljøødeleggelsene. Derfor er det viktig å satse på miljøet i bistandsarbeidet. Men det er vel så viktig at FNs klimakonferanse som møtes i Montreal, kommer ut med noen resultater. Årets vinner av Sofie-prisen, Sheila Watt-Cloutier, skal delta på denne konferansen. Hun har varslet at hun vil kreve at det settes i verk tiltak for å stoppe klimaødeleggelsene av hensyn til menneskerettighetene. Jeg er veldig glad for at vår miljøvernminister sier at dette er en solidaritetskamp som vil få Norges støtte.

Den rød-grønne regjeringa har allerede vist vilje til større åpenhet rundt WTO-forhandlingene. En rettferdig WTO-avtale vil være avgjørende for om vi skal kunne løse fundamentale spørsmål både globalt og nasjonalt. Men først og fremst vil utfallet av WTO-forhandlingene være avgjørende for om store deler av verdens befolkning

skal kunne ha den samme mulighet som rike land har hatt, til å løfte seg sjøl ut av fattigdom og marginalisering. Ikke ett eneste land har maktet å utvikle rettferdighet og demokrati for de store befolkningsgruppene uten å ha hatt mulighet til å beskytte egne interesser og ressurser. Verdenshandelen trenger spilleregler som kan tøyte grådige markedskrefter og basere seg på interessene til vanlige folk, til de fattigste og til miljøet.

Til slutt vil jeg uttrykke glede over at den nye utenriksministeren skjønner hvor viktig den utenrikskulturelle satsinga er. Den er viktig, ikke bare fordi den skal profilere Norge ute i verden, men også fordi den er viktig for utvikling av kunst- og kulturlivet og for det som skal skje her hjemme. Ved å få til en større utveksling, mer av norsk kunst og kultur ut i verden og mer av verdens kunst og kultur tilbake hit, kan vi få til en utvikling av norsk kunst- og kulturliv, men da er det viktig at vi til neste år, i Ibsen-året, også er opptatt av å formidle den moderne kunsten utad, og at vi får til et større samarbeid mellom Kulturdepartementet og Utenriksdepartementet.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Øyvind Vaksdal (FrP) [11:05:46]: Sosialistisk Venstreparti er som kjent et parti som er imot norsk EU-medlemskap, og bruker argumenter som stort byråkrati og liten nasjonal innflytelse for å underbygge sitt syn.

Når det gjelder en annen organisasjon, FN, later det til at partiet har det stikk motsatte syn. Til tross for et enormt byråkrati, der mye av pengene forsvinner, og medlemsland har liten innflytelse, ser vi i dag at Sosialistisk Venstreparti øker vårt internasjonale engasjement gjennom FN-systemet, også til tross for gjentatte avsløringer av skandaler og korrupsjon.

Vil representanten Valle forklare hvorfor man i SV har slik grenseløs tillit til FN-systemet og nå øker det norske FN-engasjementet på bekostning av andre formål?

Ågot Valle (SV) [11:06:54]: Det er riktig at SV er et klart nei til EU-parti og har argumenter som til forveksling er lik det franske nei-flertallets, nemlig mangel på demokrati, mangel på åpenhet og en rekke andre argumenter.

Så hvorfor støtte opp om FN? Kan man ikke bruke de samme argumentene der? For det første har FN noen helt andre målsettinger enn det EU har, og små land er avhengige av at vi har en internasjonal rettsorden. Det er utrolig viktig at vi har en internasjonal rettsorden og et internasjonalt organ som kan legitimere maktbruk når maktbruk trengs, sånn at ikke de store landene kan ta seg til rette på egen hånd.

Så er det også riktig at vi er nødt til å støtte reformarbeidet i FN. Det er kommet en rekke forslag til hvordan det kan gjøres, og det vil få SVs sterke støtte.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:08:14]: Det er en vanskelig replikk, fordi det er så mye godt å velge i i fellessekken «liv og lære og konsekvenser av det». Men jeg

har festet meg ved følgende: På hvilken måte mener SV at en ensidig norsk boikott av Israel, som ikke er forankret i FN, eller noe annet sted for den saks skyld, vil hjelpe utenriksministeren til å forsterke det norske fredsengasjementet mellom Israel og de palestinske myndighetene?

Ågot Valle (SV) [11:08:53]: SV tror ikke at en ensidig boikott av Israel er svaret. SV vil at vi skal ha en debatt rundt det.

I 2003 møtte jeg Zahira fra Palestina. Zahira er i dag minister for kvinnespørsmål i de palestinske sjølstyremyndighetene. Zahira fortalte meg om murene. Hun fortalte meg om palestinske landsbyer som er både inne-stengte og utestengte, om barn som hindres i å gå på skolen, bønder som ikke får dyrket jorda si, og at de som har arbeid, ikke har mulighet til å komme seg på jobb på grunn av murene.

Jeg er enig med Kåre Willoch, som sa at det aldri blir fred dersom ikke palestinerne har et håp om ei framtid. Etter mange års brudd på folkeretten og manglende vilje til å etterleve FN-resolusjoner, mener vi at det iallfall går an å diskutere om det skal legges et større press på Israel. Og vi har altså reist debatten rundt boikott, noe som jeg ser også flere andre diskuterer.

Jon Lilletun (KrF) [11:10:16]: Eg oppfattar vel at SV har gjort meir enn å reise debatten. Så vidt eg oppfatta, har landsmøtet anbefalt boikott, og eg oppfattar at ein vil setje i gang ein kampanje for det over nyttår. Mitt oppfølgingsspørsmål til representanten Vallersnes sitt spørsmål er: Meiner SV at Iran er eit betre demokrati med meir respekt for menneskerettane enn Israel, sidan ein i debatten om Iran faktisk ikkje i det heile støtta ideen om boikott, som Framstegspartiet ønskte, men la seg på den linja som Regjeringa fekk brei støtte til, at kritisk dialog var den beste vegen for å nå målet? Meiner SV altså at Israel er ein større versting enn Iran, når vi veit kva som er dokumentert i forhold til Iran sitt styresett?

Ågot Valle (SV) [11:11:36]: Nei, vi mener ikke at Iran er noe bedre enn Israel, til det er bruddet på menneskerettighetene og bekymringen for at Iran kan utvikle egne atomvåpen, for stor. Derfor tok vi også til orde for en rekke tiltak i den interpellasjonsdebatten som ble holdt her. Men det er altså forskjell på brudd på menneskerettigheter og okkupasjon. Jeg går ut fra at også representanten Lilletun er enig i at Israel har okkupert palestinske land, og at det må gjøres noe for at det skal bringes til opphør, slik at palestinerne kan få et håp om at det er mulig å ha ei framtid. Så kan vi diskutere ulike måter å gjøre det på, og vi har altså reist en debatt – partiet SV har reist en debatt – men vi forholder oss jo til hva Regjeringa kommer til. Vi kan ikke gå noen alenegang på dette (presidenten klubber), ...

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jon Lilletun (KrF) [11:13:06]: I Noreg har det vore lange tradisjonar med brei semje om utanrikspolitikken.

Vi skal arbeide ut frå våre langsiktige interesser med ei verdiforankring som tryggjer fridom og rettferd, fred og tryggleik, demokrati og menneskerettar. Det er òg brei semje om at der Noreg har kompetanse og ressursar, der skal vi spele ei internasjonal rolle for å tryggje fred og lindre naud. Eg oppfattar det slik at den nye raud-grøne regjeringa i hovudsak vidarefører denne tradisjonen – med nokre unntak.

Statsministeren var i valkampen oppteke av at det kan kalla kaos i Stortinget, ville ta slutt med ei fleirtalsregjering. Det er mogleg han har rett. Hausten har vist at det har vore ei roleg budsjettbehandling for fleirtalsregjeringa. Rotet ser no ut til å ha flytta seg inn i Regjeringa i staden. Det har vore skapt mykje uro om denne regjeringa sin politikk, m.a. når det gjeld bidrag til Afghanistan, bruken av såkalla vetorett for EU-direktiv og seinast no boikott av Israel. Sentrale SV-politikarar krev at Regjeringa skal gjennomføre ein slik boikott, men signala frå Regjeringa er tvitydige.

Seinast i forsvarsdebatten på fredag var vi vitne til ei uklar linje frå statsråden og frå ulike regjeringsparti. Eg ber difor utanriksministeren i dag om å klargjere kva som er denne regjeringa sin politikk på dette området. Eg meiner det er eit oppsiktsekkjande demokratisyn når SV ikkje vil boikotte Iran, som er ein versting når det gjeld menneskerettar, men vil boikotte Israel, som er det einaste demokratiet i Midtausten, sjølv om eg òg vil bekrefte det representanten Valle sa, at sjølv sagt er det ting å kritisere Israel for. Sjølv sagt er det ein okkupasjon, som det må finnast ei løysing på gjennom forhandlingar. Det går ikkje på at ein ikkje skal kritisere Israel sine disposisjonar med muren og andre ting vedrørende Israel sin politikk. Men det går på at ein altså overfor det einaste demokratiet i Midtausten er villig til å bruke boikott. Det vert inkonsekvent.

Desse eksempla utfordrar den breie semja som tradisjonelt har vore om utanrikspolitikken. Det kan få innverknad på Noreg si rolle som brubyggjar mellom partane i Midtausten. Eg spør igjen om det som representanten Vallersnes ikkje fekk svar på: Er det slik at boikott av den eine parten vil gje rom for Noreg sitt framhald som part i fredsarbeidet i Midtausten?

Som i utanrikspolitikken har det tradisjonelt òg i utviklingspolitikken vore brei semje i Stortinget. Noreg har eit ansvar for å arbeide for ein sosial og internasjonal orden som kjempar mot fattigdom og ikkje undergrev dei fattige landa sitt eige arbeid i kampen mot fattigdom. Noreg må difor arbeide for større rettferd på område som handel, gjeldshandtering og investeringar. Vi skal òg vere med på å auke den internasjonale bistanden kraftig.

Kristeleg Folkeparti er glad for at Noreg er i front på utviklingspolitikken, og at den raud-grøne regjeringa har lovt å føre vidare ein offensiv og ambisiøs utviklingspolitikk. Bondevik II-regjeringa auka bistanden med 1,9 milliardar kr i sitt budsjett for 2006. Det er den sterkaste satsinga på bistand som har vore nokon gong. Sidan 2001 har bistanden auka med om lag 6,2 milliardar kr.

Eg er glad for at Stoltenberg-regjeringa har halde oppe det høge nivået på bistanden for 2006. Rett nok er det ein

liten auke på 9 mill. kr, men dette går utelukkande til å dekkje flyktningutgifter i Noreg. Seinast i valkampen var SV oppteke av å kritisere ein slik bruk av bistandspengar, men det ser ut til at dette er gløymt i regjeringsposisjon. No skal eg òg i ærlegdomens namn seie at det har Kristeleg Folkeparti ei rekkje gonger vore oppteke av burde flyttast. Det har vi ikkje klart, og det har heller ikkje SV klart denne gongen. Eigentleg burde det vere eit felles mål for oss å klare å kome dit, og difor vil eg utfordre Regjeringa til å seie noko om kva ein tenkjer vidare i forhold til det. For eg meiner at det ikkje høyrer heime der.

Den store auken i budsjettet legg til rette for meir fattigdomsretta bistand. Bondevik II-regjeringa gjekk inn for eit lyft til Afrika med 1 milliard kr og konkrete måltal for den norske bistanden til Afrika. Kristeleg Folkeparti er skuffa over at den største endringa i Stoltenberg-regjeringa sitt utviklingsbudsjett nettopp er ein kraftig reduksjon av bistanden til våre samarbeidsland i Afrika. Dei største kutt i utviklingsministeren sitt framlegg er i bistanden til Malawi, Mosambik, Zambia og Tanzania, nokre av dei fattigaste landa i verda. Dei får om lag 193,5 mill. kr mindre enn det utviklingsminister Frafjord Johnson hadde føreslege.

Det er brei semje i Stortinget om at Afrika og dei fattigaste landa skal verte prioriterte. Det kom seinast til uttrykk då Stortinget behandla St.meld. nr. 35 for 2003–2004, Felles kamp mot fattigdom. Det er òg ein samla komite som i dag viser til det faktum at det er dei afrikanske landa sør for Sahara som møter dei største utfordringane i samband med å nå tusenårsmåla. Berre halvparten av landa ligg an til å nå målet om halvert fattigdom. Dette har samanheng med krig og konflikt, dårleg styresett, svak økonomisk utvikling, gjeldsproblem og dårlege internasjonale rammevilkår for handel. Biletet vert forverra når ein tek med aids-epidemien og redusert global bistand til Afrika. På bakgrunn av desse store utfordringane i afrikanske land, vektlegging av FN sine tusenårsmål og ønsket om ei sterkare fattigdomsretting av utviklingsarbeidet er det så viktig for Kristeleg Folkeparti at Noreg går inn for eit milliardlyft til Afrika, og at det vert innført eit måltal for bistanden til Afrika.

Eg har merka meg at utviklingsministeren i brev til komiteen ikkje kan love at 65 pst. av den norske bistanden skal gå til Afrika innan 2010, men at ein skal kome attende til dette. Eg vel å tolke det som at det ligg eit håp om at ein faktisk vil gjere det, og skal vente og sjå vidare korleis utviklingsministeren og regjeringa Stoltenberg vil handtere det.

Eg har òg merka meg at dei raud-grøne samarbeidspartia skal prioritere Afrika gjennom FN. Eg er glad for at løyvingane til FN aukar, men ikkje for at det skal gå ut over bistanden vår til dei fattigaste landa i Afrika. Her vil eg nok seie at når ein fyrst hadde meir pengar til disposisjon, og ein grunn gav skatteendringane med at ein skulle skaffe meir pengar til disposisjon, er det beklageleg at ingen av dei vert brukte på dei fattigaste, nemleg på utvikling. Når ein fyrst hadde meir pengar til disposisjon, hadde det vore fantastisk om Regjeringa ville ha brukt ein del av dei på den nye satsinga på FN.

Det er riktig at bistanden vert kanalisert til våre samarbeidsland. Dei treng å planleggje langsiktig, og difor bør samarbeidet med styresmaktene i hovudsamarbeidslanda normalt finansierast over landdrammene. Den bilaterale bistanden skal i hovudsak brukast til å støtte styresmaktene si gjennomføring av eigne fattigdomsplanar. Samarbeidet vert konsentrert om færre sektorar i det enkelte land der forholda ligg til rette for det. Der bør ein gje budsjett- og sektorstøtte.

Det er fleire som no har uttrykt uro over at denne regjeringa flyttar fokus frå den langsiktige bistanden, som den bilaterale stat-til-stat-bistanden, og over til meir naud- og konfliktarbeid. Frå Noreg si side må vi krevje godt styresett og kamp mot korrupsjon. Utover det er det landa sjølve som må vere i førarsetet. Nestleiarer i LO si internasjonale avdeling er uroa over at bistanden til FN går ut over stat-til-stat-bistanden til Afrika. Eg er forundra over at dei partia som sit i regjering i dag, ikkje ser verdien av å arbeide for stabile og trygge statar, ved å styrkje deira kapasitet.

Eg vil òg beklage kuttet til frivillige organisasjonar på 46,5 mill. kr. Kristeleg Folkeparti har alltid satsa sterkt på dei frivillige organisasjonane, fordi dei ofte har svært god lokalkunnskap og samarbeider tett og godt med partnarane sine. Grunngevinga for kuttet, at ein viser til Rattsøutvalet sin gjennomgang som kjem i juni neste år, er ei form for argumentasjon som ofte vert brukt. Men eg synest då ein skal vente til det ligg føre ei utgreiing som eventuelt gjev ei grunngeving for kvifor ein skal kutte, ikkje kutte og diskontere utvalet sine konklusjonar på førehand.

Så vil eg berre seie eit par ord heilt til slutt om kor viktig det er å leggje til rette for at fattige sjølve kan arbeide seg ut av fattigdomen ved eigne talent og ressursar. Eg vil her særskilt nemne mikrokreditt. Det er FN's år for mikrokreditt i år. Med små lån har millionar av kvinner og menn starta eiga verksemd. Mikrokredittordninga når ut til fattige som elles aldri ville ha fått pengar frå dei etablerte bankane i landet. Eg håper at vi her kan finne gode løysingar for ytterlegare å styrkje denne fattigdomsbankverksemda som mikrokreditt representerer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ågot Valle (SV) [11:23:43]: Først noe som jeg er helt enig i, nemlig det representanten Jon Lilletun sa om betydningen av mikrokreditt. Jeg har sjøl vært og sett hvor fantastisk denne ordninga har fungert i Bangladesh. Der vet vi også at det er veldig stor tilbakebetalingsprosent. Det er virkelig et effektivt virkemiddel for at fattige sjøl kan løfte seg ut av sin fattigdom.

Kristelig Folkeparti lovpriser støtte til frivillige organisasjoner, og der er vi helt enige. Det sivile samfunn, demokratiet, er avhengig av at vi har de frivillige organisasjonene. Da blir det et paradoks at samtidig som representanten Jon Lilletun kritiserer kutt i penger til frivillige organisasjoner – men det blir det samme som saldert budsjett for 2005 – har altså regjeringa Bondevik kuttet i bevilgningene til fredsorganisasjonene, til informasjons-

arbeidet der. Jeg har lyst til å høre hva Kristelig Folkeparti egentlig mener om det kuttet.

Jon Lilletun (KrF) [11:25:06]: Det Kristeleg Folkeparti egentleg meiner om det kuttet, og om behovet for at det er ein post for den ordninga, går fram av budsjettinnstillinga i dag. Innanfor dei ekstra midlane som kom innanfor ramma der, var det heilt naturleg at ein gjekk inn på posten til fredsorganisasjonane, og at ein gjekk inn på den kultursatsinga som er lagd inn frå regjeringa Stoltenberg. Så der trur eg at representanten Valle og Kristeleg Folkeparti er heilt einige. Men framleis er det altså slik at det er 46,5 mill. kr mindre til frivillige organisasjonar i det noverande budsjettet enn det var i det framlegget som regjeringa Bondevik hadde, på den posten som eg nemnde tidlegare.

Anette Trettebergstuen (A) [11:26:18]: Kristelig Folkeparti er jo et parti som er svært opptatt av kampen mot global fattigdom, og som også er opptatt av at utenrikspolitikken og sikkerhetspolitikken har en folkerettslig forankring. Det er veldig bra. Men det er først nå, i Soria Moria-erklæringen, at det folkerettslige prinsippet står så sterkt og er så tydelig befestet i selve grunnlaget for en norsk regjeringens holdning i utenrikspolitikken.

Den nye regjeringen slår helt klart fast at Norges rolle som fredsnasjon skal være å jobbe aktivt for å styrke FN og internasjonal rett, og å videreutvikle FN og folkeretten som forpliktende avtaleverk for alle nasjoner. Og vi slår helt klart fast at norsk deltakelse i internasjonale operasjoner skal være forankret i FN-pakten og skal ha et klart FN-mandat. Dette slår vi fast i regjeringserklæringen. Som kjent styrker vi også Norges rolle som fredsnasjon nå i budsjettet, gjennom bl.a. å styrke viktige deler av FN-samarbeidet.

Synes representanten for Kristelig Folkeparti at det at det folkerettslige prinsippet og prioritering av FN nå kommer så klart og tydelig fram fra norsk side som følge av den nye regjeringens politikk, er et skritt i riktig retning?

Jon Lilletun (KrF) [11:27:38] : Når det gjeld å bygge på FN og på folkerettslege prinsipp ved militære aksjonar, var det ei heilt klar prioritering òg frå den førre regjeringa. Det kom fram i komiteinnstillinga til både forsvarskomiteen og utanrikskomiteen, der ein hadde heilt klare køyrereglar når det gjaldt at det folkerettslege prinsippet skulle liggje til grunn for eventuelle væpna aksjonar.

Når det gjeld Soria Moria-erklæringa si omtale av FN og prioriteringa av det, vil eg seie at det som står der er positivt. Eg sa noko om det i forhold til budsjettet, at når ein fyrst skulle begynne å prioritere det, burde det ikkje ha skjedd med dei kutta som er komne i budsjettet på andre område. Det føreset at ein er like tydeleg på evaluering på det området som ein har vore på andre område, for det er heilt klart at FN har ein lang veg å gå for å verte effektiv nok. Men elles vil eg seie at det er positivt, det som Soria Moria-erklæringa seier om FN.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:29:26]: Senterpartiet er tilfreds med at Regjeringen og Utenriksdepartementet så klart har fulgt opp Soria Moria-erklæringen med en sterk fokusering på nordområdene.

Skal nasjonen på en bærekraftig og forsvarlig måte lykkes i å ta hand om områdets naturrikdommer – både fornybare og ikke fornybare ressurser – trengs det en bred politisk enighet om både mål og midler i nordområdepolitikken. Regionens utviklingspotensial vil kunne få avgjørende betydning for våre nordligste fylker, for Norge som nasjon og for vår verdensdel.

Det er viktig å samordne de menneskelige og økonomiske ressursene for å nå dette mål. Vi må evne å skape en politikk som har tilhørighet i befolkningen i nord, og som inspirerer til forståelse og samhandling nasjonalt og over grensene til våre naboland i nord. Her vil jeg spesielt vektlegge samarbeidet med vår store nabo i øst, men også innen EU og med dem på andre siden av Atlanterhavet.

Senterpartiet ser med glede på at Regjeringen allerede har nedsatt et utvalg ledet av utenriksministeren som skal drøfte fiskeri-, olje- og energi-, miljø-, nærings-, justis-, kommunal- og regionalpolitikk, kunnskap og arbeid, urfolk, helsepolitikk, samferdselspolitikk og nordisk samarbeid. Dette er viktig for å få en helhetlig nordområdestrategi. Senterpartiet er også fornøyd med at Regjeringen med dette legger vekt på en langsiktig og tverrsektoriell satsing på forskning og utvikling i nordområdene.

I flere av budsjettkapitlene har Regjeringen klart å justere budsjettmidlene slik at man kan se at vektleggingen av nordområdene har startet. Dette er Senterpartiet tilfreds med, men det er viktig å understreke at dette bare er starten på et arbeid som krever målbevisst og langsiktig innsats.

La meg i denne sammenheng få lov til å peke på områder som i neste omgang vil være aktuelle å styrke. Det er:

- universitetsmiljø, høyskoler og forskermiljø
- arktisk kompetanse
- marin kompetanse
- utbygging av infrastruktur
- styrking av lokalsamfunn
- næringspolitikk
- bilaterale/multilaterale kontakter

Dette gir en unik mulighet for nord og sør til en samlet felles innsats for landet.

Her er det vesentlig å ha en god dialog mellom faginstanser, organisasjoner, politikk- og administrasjonsmiljøer i nord. En politikk som er godt forankret lokalt og regionalt, er også en god politikk for nasjonen.

Så over til et annet tema innen utenrikspolitikken. Komiteen er opptatt av at styrking av næringsliv og handel er viktig for utviklingsland. Utvikling av institusjoner og kompetanse samt etablering av gunstige og forutsigbare regler og rammevilkår på det næringspolitiske området er viktige elementer i dette arbeidet. En samlet komite legger vekt på at samtidig som prinsippet for ubunden bistand holdes oppe, skal NORFUND tilstrebe å styrke

samarbeidet med norsk næringsliv og norske bistandsaktører hjemme og ute i mottakerland.

I høringsrunden før budsjettgjennomgangen kom det fram klare signaler om at anbudsgarantiordningen ikke har fungert som tilsiktet. Komiteen har derfor bedt Regjeringen om å komme tilbake med en orientering om hvordan erfaringene med den nye anbudsgarantiordningen har vært så langt, og om det vil bli vurdert om det er aktuelt å gjennomføre endringer i ordningen.

Jeg vil også nevne at den budsjettreduksjonen som er gjort for arbeidet i IWC, er gjort i forståelse med de aktuelle aktører. I den sammenheng er det viktig å understreke at arbeidet som gjøres, er av stor betydning for hvalfangstnæringen i Norge. Utviklingen i arbeidet vil bli fulgt nøye i tiden som kommer.

Det har vært hevdet fra flere hold, også fra salen her i dag, at Regjeringen nå reduserer bistanden til Afrika. Dette medfører ikke riktighet. Derimot er det rett at man nå legger større vekt på overføringene til FN. Senterpartiet er glad for at Regjeringen på denne måten følger opp Soria Moria-erklæringen, og ser styrking av FN som et svært viktig element i bistanden til Afrika og til andre deler av verden.

Komiteen registrerer også at det er forventet en nedgang i antall flyktninger som kommer til Norge, og ser at den foreslåtte reduksjonen i bevilgning til flyktningiltak gjenspeiler dette.

Til slutt vil jeg tilkjennegi at Senterpartiet er godt fornøyd med den budsjettinnstillingen utenrikskomiteen i dag behandler, ikke minst med tanke på at Regjeringen gir klare signaler om at nordområdene skal være Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:36:36]: I Norges internasjonale engasjement må kampen for menneskerettigheter og demokratiske prinsipper ha høyeste prioritet for å skape en rettferdig fordeling og en bærekraftig økonomisk utvikling. Venstre vil at Norge skal kjempe for økt oppmerksomhet omkring brudd på menneskerettighetene. De siste dagers oppmerksomhet rundt kinesiske myndigheters bruk av tortur bør ikke gå upåaktet hen, og jeg forutsetter at Regjeringen i enhver kontakt med kinesiske myndigheter er tydelig på Norges syn på tortur.

Menneskerettighetene er også truet i den vestlige del av verden. I forrige uke henrettet USA fange nr. 1 000 siden dødsstraff ble gjeninnført i 1976. Venstre mener Norge må adressere vår kritikk av dødsstraff til USA. Hvordan kan vi forvente at stater som f.eks. Saudi-Arabia skal ta til seg kritikk for menneskerettighetsbrudd, når vestlige demokratier og nære allierte som USA demonstrerer en så åpenbar mangel på respekt for menneskerettighetene? Det er fremdeles all grunn til å være spesielt tydelig overfor USA i denne kritikken.

Venstre konstaterer at Norge ved utløpet av regjeringen Bondevik IIs fireårsperiode hadde høy anseelse i NATO og er en respektert global bidragsyter til FN og til freds- og forsoningsinnsatser, bistand og nødhjelp, menneskerettigheter og demokrati. Den utenrikspolitiske dagsordenen er vesentlig endret i perioden 2001–2005. Håndterin-

gen av konfliktene i Afghanistan og Irak har vært blant de mest krevende saker noen norsk regjering har stått overfor i de senere tiår.

Regjeringen Bondevik II la vekt på å skape størst mulig enighet innad i NATO og forsøkte å motvirke transatlantiske spenninger der disse oppstod. Venstre mener at de samme overordnede hensyn også bør tas av regjeringen Stoltenberg II, da utfordringene i Afghanistan og Irak langt fra er avsluttet.

Venstre viser videre til regjeringen Bondevik IIs innsats for fred og forsoning, bl.a. på Sri Lanka og i Sudan, og er tilfreds med Stoltenberg II-regjeringens målsetting i det framlagte budsjett om å videreføre dette arbeidet. Det vises dessuten til den høye prioritet FN-samarbeidet hadde under regjeringen Bondevik II, og Venstre ser positivt på FN's økte innsats i forhold til evaluering av organisasjonens arbeid og virke.

Venstre er videre tilfreds med regjeringen Stoltenberg IIs intensjon om å fortsette en aktiv europapolitikk og viser til regjeringen Bondevik IIs omfattende arbeid på dette området i fireårsperioden.

Vi er positive til at regjeringen Stoltenberg II akter å videreføre et aktivt norsk samarbeid med Russland samt med andre arktiske land for å løse oppgaver innenfor bl.a. miljø, ressursforvaltning, helse og energi. Det vil komme godt med når utfordringene i nordområdene skal løses. Venstre vil understreke behovet for en samlet forvaltningsplan for Barentshavet og minner i den anledning om de innspill og advarsler som er kommet fra miljøbevegelsen, SFT og Direktoratet for naturforvaltning i høringene om 19. konsesjonsrunde.

Felles kamp mot fattigdom er kanskje den største utenrikspolitiske oppgaven vi står overfor. Behovet for en helhetlig utviklingspolitikk ble omtalt i utviklingsmeldingen, som gjør det klart at norsk utviklingspolitikk skal innrettes etter FN's tusenårsmål. Venstre merker seg at bistandens andel av brutto nasjonalinntekt er økt fra 0,83 pst. i 2001 til 0,95 pst. i 2005, og at regjeringen Bondevik II har slettet 1,85 milliarder kr av de fattigste lands gjeld til Norge uten å belaste bistandsbudsjettet. Bistanden gjennom frivillige organisasjoner har økt gjennom hele denne fireårsperioden.

Regjeringen Bondevik II har arbeidet for å sikre en fattigdomsrettet bistand. Dette ble igjen reflektert i regjeringen Bondevik IIs budsjett for 2006, der en sikret 1 milliard kr til Et løft for Afrika. Venstre støtter opprettelsen av et eget måltall for bistanden til Afrika og til resten av de såkalte lavinntektslandene.

Aidsepidemien utgjør en av de viktigste hindre for utvikling. Venstre vil derfor understreke viktigheten av å satse på Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria, FN's befolkningsprogram, FN's barnefond og FN's aidsprogram. Venstre mener at det også må satses på Verdens Helseorganisasjon, Det internasjonale aidsvaksineinitiativet og Det internasjonale partnerskap for mikrobisider. Det vises også til regjeringen Bondevik IIs økte satsing i kampen mot hiv/aids med 300 mill. kr for 2006.

100 millioner barn mangler i dag grunnutdanning, og flertallet av disse er jenter. Derfor er Venstre svært positiv

til regjeringen Bondevik IIs økning av utdanningsbistanden med 133 mill. kr, og vi er tilfreds med at 464 mill. kr skal gå til UNICEFs utdanningsprogram for jenter. Det å sørge for at kvinner i den tredje verden får utdanning, er det mest effektive virkemiddel mot langsiktig fattigdomsbekjempelse. Undersøkelser viser nemlig at kvinner som får utdanning, i langt større grad også sørger for at egne barn får utdanning.

Afrika sør for Sahara bruker til sammen 10 milliarder dollar i året på å betjene gjeld. Dette er fire ganger så mye som de samme landene bruker på helse og utdanning. Dagens internasjonale gjeldsletteordninger må utvides, slik at flere fattige land kan få slettet gjelden sin. Gjeldslette må gis til land som viser evne og vilje til reform mot bedre styresett og investering i helse og utdanning. Norge må arbeide for at gjeldslette ikke finansieres over nasjonale bistandsbudsjetter.

FN må stå bedre rustet til å håndtere kriser som inntreffer på kort varsel. Derfor la regjeringen Bondevik II inn en sterk økning med 100 mill. kr til FN's nødhjelpsfond i forhold til saldert budsjett i 2005. Venstre ønsker å forsterke miljøinnsatsen og er derfor tilfreds med regjeringen Bondevik IIs økte bevilgninger på 62 mill. kr til miljø og oppfølging av Johannesburg-toppmøtet.

Vi mener frivillige organisasjoner er viktige aktører som kanaler for norsk bistand. I samtlige budsjettframlegg fra regjeringen Bondevik II har bevilgningene til de frivillige organisasjonene og andre aktører i det sivile samfunnet økt. Vi støtter derfor regjeringen Bondevik IIs forslag for 2006 om ytterligere å øke bevilgningen til de frivillige organisasjoner med 37 mill. kr.

Venstre vil også vise til at støtten til landbruksutvikling er blitt trappet opp betydelig over flere år, og at regjeringen Bondevik II la opp til en økning på 70 mill. kr for 2006.

Når det gjelder import fra de minst utviklede landene, de såkalte MUL-landene, fikk disse landene toll- og kvotefrihet i 2002. Venstre anser det som viktig at WTO's Doha-runde, også kalt utviklingsrunden, munner ut i et internasjonalt handelsregime som styrker utviklingslandenes mulighet og evne til å eksportere landbruksvarer, også til Norge.

Venstre merker seg at regjeringen Stoltenberg II ønsker å redusere bevilgningene til Balkan og ODA-godkjente OSSE-land i Kaukasus og Sentral-Asia.

Flodbølgekatastrofen i Asia i desember 2004 er en av de største utfordringene som norsk sivil beredskap og utenrikstjenesten har hatt på mange år. Venstre er tilfreds med signalene om videre reformer av Utenriksdepartementet i retning av en åpen, dynamisk og framtidsrettet kunnskapsorganisasjon og ber Regjeringen orientere Stortinget om framdriften i dette arbeidet.

Norsk utenrikspolitikk har i det vesentlige vært preget av konsensus. Budsjettforslaget til Regjeringen viser imidlertid at det er ulike syn på virkemidler og prioriteringer. Venstre støtter en utenrikspolitikk som baserer seg på FN som den mest sentrale aktøren, men det er grunn til å stille spørsmål ved innretningen på bistandssatsingen. Mens Bondevik II i stor grad la til grunn målrettede bi-

laterale satsinger mot enkeltland og områder, særlig i Afrika, kanalisere Stoltenberg II i større grad midler gjennom FN-systemet og såkalte regionbevilgninger.

Bildet av Afrika har vært preget av krig, sult og lidelser, men fredsavtaler og demokratisk utvikling endrer kontinentet. Mange land er preget av borgerkrig, politisk vold og et svakt statsapparat. Krig og voldelige konflikter utgjør et enormt hinder for utvikling. Den afrikanske union er viktig for en positiv utvikling i Afrika.

Bistand er nødvendig for å hjelpe fattige land ut av fattigdommen. Bistand må gå til å sikre rent vann, egen matproduksjon og nødvendige helsetjenester, og det må gi mennesker god utdanning og bygge opp infrastruktur.

SV har varslet boikott av Israel. SV har også sammen med Senterpartiet gått høyt på banen og varslet utstrakt bruk av veto i både europeisk og andre internasjonale samarbeidsforum. (Presidenten klubber.) Virkemidler som boikott og veto (presidenten klubber) bør etter Venstres mening benyttes med kløkt og varsomhet.

Avslutningsvis ...

Presidenten: Då er taletida ute.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:46:54]: ... vil Venstre vise til den samme (presidenten klubber) arbeidsgruppen som er nedsatt.

Presidenten: Presidenten minner om at taletida er ute. Det blir replikkordskifte.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [11:47:24]: Jeg er glad for at representanten fra Venstre også tok seg tid til å nevne nordområdene i sitt innlegg, selv om det nærmest var i en bisetning. Det jeg har registrert i denne salen i andre debatter, hvor man også har tøstet inn på nordområdene, er at man har poengtert at dette er en oppfølging av Bondevik II-regjeringens satsing på dette området. Jeg har registrert at det var lite økonomi med i de ordene. Jeg prøvde i mitt innlegg å påvise endringer i budsjettet og vil påstå at vi langt på vei har fulgt opp ordene med handling. Mitt spørsmål til Venstre blir da: Er man enig i at dette er en sterkere og klarere satsing enn det som lå til grunn i Bondevik II-regjeringens budsjett?

Anne Margrethe Larsen (V) [11:48:40]: Jeg takker for spørsmålet og vil bare svare representanten Samuelsen at dette alltid har vært viktig for Venstre, og at vi ser positivt på satsingen fra den nye regjeringen.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:49:20]: Jeg er glad for den brede støtten som har framkommet i debatten i dag til hovedlinjene i Regjeringens utenriks- og sikkerhetspolitikk. Nå er dette en budsjettdebatt, men vi får likevel illustrasjoner på det. Jeg kan gi min tilslutning til representanten Vallersnes' gjengivelse av mitt innlegg på FN-delegasjonen den 31. oktober, der jeg orienterte de an-

satte ved delegasjonen om hovedlinjene i Regjeringens sikkerhets- og utenrikspolitikk.

Jeg har vektlagt tre hovedspor: Det første er betydningen av et internasjonalt rettssamfunn, der sterke ikke kan ta seg til rette, og der bruk av makt må reguleres ved lov. Det andre er sporet knyttet til NATO og EU, det å være våre venners venn. Det tredje er å gjøre en innsats for fred, forsoning og utvikling, der Norge har mulighet til å øve en særlig innflytelse.

Når det gjelder mitt ansvarsområde i Utenriksdepartementets budsjett, vil jeg kort kommentere noen av de områdene der det er gjort endringer, og hvor vi har fått tilslutning fra komiteen.

Det første gjelder en reversering av kuttet til presse, kultur og informasjon. Her har det vært kuttet jevnt år for år, og det kuttet som lå inne fra Bondevik-regjeringen, ville ha representert 40 pst. av støtten til dette formålet. Igjen kan man si at på et stort budsjett er det ikke store summer det er snakk om, men vi fikk løftet 20 mill. kr tilbake og dermed snudd kuttet og pekt i en annen retning. Det er også gledelig å registrere at det er bred støtte i komiteen for å benytte presse, kultur- og informasjonsarbeidet som et viktig instrument for å bidra til økt kunnskap, interesse og oppmerksomhet om det moderne Norge. Dette handler om å styrke Norges omdømme. Sett fra myndighetenes side gjelder det norsk næringsliv og reiseliv, universitets- og forskningssektoren og kulturlivet.

Jeg skal, sammen med kulturministeren, ha et møte med ledende organisasjoner i norsk kulturliv for å høre deres syn på hvordan en økt satsing kan innrettes. Denne satsingen er en del av Kulturløftet til Regjeringen, og den økte bevilgningen inngår i dette løftet. Det er også slik at vi har et særlig ansvar når vi nå går inn i et Ibsen-år, men jeg har også merket meg representanten Valles ord om at også den moderne kulturen skal vektlegges. Nå vil mange mene at Ibsen blir mer og mer moderne, og dermed kan vi satse også på det.

Så har vi fått til økt støtte til informasjon til fredsorganisasjoner, som har vært tatt opp her i salen i dag. Igjen handler det om små beløp i den store sammenheng, men om meget viktige beløp og såkorn til organisasjoner som lever av svært lite, og som kan få til mye ved mindre bevilgninger. Det samme gjelder for støtten til Europa-informasjon. Der anser vi at det å støtte organisasjoner som informerer om ulike sider ved vårt forhold til Europa, er en måte å drive en aktiv Europa-politikk på, ikke minst på kunnskapssiden – få løftet opp engasjement og kunnskap.

Så vil jeg slutte meg til representanten Samuelsen vektlegging av nordområdepolitikken. Jeg synes han gav en veldig bred tilnærming til det som også er Regjeringens tilnærming. Dette handler om mer enn delelinjeforhandlinger og håndhevelse i fiskevernsonen. Det handler om utviklingen – næringsutvikling, arbeid, utdanning og kultur i hele den nordlige landsdel, og egentlig i et bredere europeisk perspektiv. Vi har fått lagt inn økte midler til kunnskap og forskning på dette området, som vi har kalt «Barents 2020», og en tilleggsbevilgning på 10 mill. kr. La meg også nevne at 5 mill. kr av de 20 mill. kr som er

øremerket for presse, kultur og informasjon, er øremerket til satsing i nord i forbindelse med nordområdesatsingen.

Så har jeg fem merknader i lys av hva som er framkommet i salen. Den ene er til representanten Høglund, som understreket betydningen av å være kritisk til FNs arbeid og innretning. Jeg vil innledningsvis si at jeg er enig i det. Jeg tror at vi som stor giver skal være en kritisk giver, i den forstand at det er viktig overfor store byråkratier og store organisasjoner at givene følger nøye med. Jeg er også enig i representanten Vallersnes' vektlegging av de nyttige erfaringene Verdensbanken har på en del evaluering, monitoreringskompetanse, som er nødvendig.

Norge har til hensikt å være en konstruktiv støttespiller til FN. Både utviklingsministeren og jeg har vektlagt i innlegg at Norge vil vite å stille krav i forbindelse med de bevilgningene vi gir. I motsetning til dem som ønsker å reformere FN-sekretariatet ved å bygge det ned, ser vi det slik at den beste støtten vi kan gi til FN, er at vi også stiller krav til effektivitet og målrettethet i den måten FN-sekretariatet jobber på. Vektleggingen av FN – dette er ikke en budsjettsak – er ikke minst vektlegging av at bruk av makt må forankres i folkeretten og gjennom eksplisitte vedtak i Sikkerhetsrådet. Det er en viktig del av Regjeringens politikk.

Min andre kommentar er knyttet til bistand. Det vil utviklingsministeren komme bredt tilbake til. Men jeg vil også si at det Høyre sier, er verdifullt, at de nå slutter seg til det brede spor der en vil ha opptrapping av støtte til utvikling. Det var slik at Høyre i 2001 gikk til valg på et kutt i bistanden på 20–25 pst. Jeg vil således gi honnør til regjeringen Bondevik for å ha bidratt til at den linjen er endret.

Når det gjelder spørsmålet om en eventuell boikott av Israel, kan jeg her på denne talerstol si at det er ikke Regjeringens politikk. Det er ikke forankret i Soria Moria-erklæringen. Det er helt legitimt at partier i Regjeringen har syn på dette som man ønsker å fremme i samfunnsdebatten, men det er altså ikke Regjeringens politikk. På vegne av Arbeiderpartiet kan jeg også gjøre det helt klart.

Skal Norge spille en rolle i Midtøsten, som vi har til hensikt å gjøre, er det viktig at vi bruker alle midler gjennom dialog, og å være en mellommann, mellomstasjon, mellom partene. Vi har også avklart det her, i debatten for drøyt en uke siden, at det heller ikke er oppslutning om en boikott av Iran. Det ønsker jeg å understreke.

Så vil jeg kommentere representanten Larsens vektlegging av at Norge alltid skal ta opp spørsmålet om tortur. Tortur er uakseptabelt og ulovlig – alltid, alle steder og til alle tider. Det vil Norge gi uttrykk for enten det er overfor Kina, USA eller andre allierte.

La meg så helt til sist få si litt om Utenriksdepartementets administrative budsjett. Jeg legger merke til at komiteen understreker betydningen av å ha beredskap til å takle krisesituasjoner. Vi nærmer oss 26. desember og årsdagen for tsunamien. Jeg er helt enig i komiteens understreking. Utenriksdepartementet er nå godt i gang med å bygge opp en ny krisehåndteringsorganisasjon med fasiliteter og utstyr, og ikke minst rutiner, som vil sørge for at man står bedre rustet for framtidige kriseoperasjoner i ut-

landet. Jeg vil berømme min forgjenger for det arbeidet han har satt i gang på det området, et arbeid jeg har gått detaljert inn i. Jeg finner at vi nå, i alle fall ut fra forutsetningene, bør være godt rustet til å håndtere slike situasjoner. Dette følger av Stortingets behandling av hele saks-komplekset knyttet til flodbølgekatastrofen og stortingsmeldingen som fulgte.

I departementet hjemme og i tjenesten ute satses det nå fullt på oppbygging av kompetanse, hyppige øvelser, bedre kommunikasjonsutstyr og utbygging av nye lokaler for krisestaben, for å nevne noe. Økte driftsutgifter og videreføring av en del investeringer tilsier økte kostnader til dette feltet også neste år. Dette vil vi komme tilbake med og underrette Stortinget om.

Jeg er også blitt spurt om Regjeringen har til hensikt å orientere Stortinget om de endringer vi vil gjøre i Utenriksdepartementets organisering for å gjøre dette til en levende kunnskapsorganisasjon. Jeg har svart ved å understreke at organiseringen av departementene er Regjeringens ansvar, men at med den interessen som knytter seg til dette spørsmålet, og den gode saken som dette er, har jeg til hensikt å komme tilbake til Stortinget på passende måte og orientere om den tenkningen vi her har.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP) [11:58:10]: Regjeringen hevder at den ønsker større oppmerksomhet rundt nordområdepolitikken, noe vi for så vidt er helt enig i.

Tilstedeværelse og aktivitet for å sikre våre interesser i nordområdene er særdeles viktig, og her vil vår kystvakt spille en avgjørende rolle. Gjennom presseoppslag har det kommet fram at det fra tid til annen er mangel på bl.a. helikoptre og annet utstyr som åpenbart trengs for å utføre disse viktige oppgaver.

Vil utenriksministeren redegjøre for om han er tilfreds med en slik situasjon, og om hvilke eventuelle grep han vil ta for å sikre at vi har en kystvakt som er godt nok utstyrt til å klare de særdeles viktige oppgaver de er satt til å utføre?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:59:04]: Jeg slutter meg til beskrivelsen av betydningen av Kystvakten. Derfor har også Regjeringen i framlegg til budsjett under Forsvarsdepartementet foreslått en økning i bevilgningen til Kystvakten, Orion-fly og Marinens øvelsesmønster. Det sier seg selv at når Kystvakten har en viktig rolle, må også utstyret være i orden. Dette følger vi nøye.

Jeg kan ikke gå inn på planene når det gjelder akkurat det med helikopter og utstyr, men vi har den senere tid sett betydningen av helikoptre for Kystvaktens operative egenskap. Det er et område som vil bli tillagt vekt.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:59:57]: Både innlegg i avisene de siste dagene og debatten her viser tydelig at både storting og regjering er opptatt av folkerett, demokrati og menneskerettigheter. Men så gjelder det da å omsette prinsippene i praksis, og jeg vil trekke frem et eksempel: Castro-regimet på Cuba nekter å møte norske

offisielle representanter, og det er fordi vårt stedlige konsulat inviterer medlemmer av den demokratiske opposisjonen til mottakelse. Gerd-Liv Valla oppfordrer nå Regjeringen i VG 27. november til å utestenge de opposisjonelle og svekke vår dialog med dem for å lokke Castro til det hun kaller en dialog. EU har da allerede beveget seg inn i denne retningen for to år siden, men må selv konstatere at Castros undertrykkelse av demokratiet på Cuba er like hard. EUs politikk har overhodet ikke rikket Castro.

Kan utenriksministeren forsikre at han ikke vil svekke dialogen med og støtten til den demokratiske opposisjonen på Cuba i tiden fremover?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:01:02]: Jeg har, etter at jeg tiltrådte som utenriksminister igangsatt en gjennomgang i Utenriksdepartementet av forholdet til Cuba for å få en oversikt over om våre virkemidler virker, om de er rettet inn mot å fremme norsk syn – mot å fremme demokrati, menneskerettigheter og utvikling på Cuba. Det er for tidlig nå å kommentere hva en slik gjennomgang vil føre til, men jeg kan understreke at Norge ikke vil innrette sin politikk slik at den svekker dialogen med opposisjonelle og menneskerettighetsaktivister. Hvilken form en slik dialog skal ha for å nå andre mål vi måtte ha i forhold til Cuba, får vi se på når vi har fått oversikt over området og gjort en helhetsvurdering. Jeg tror også det er for tidlig å si om EUs nå utvidede kontakter har virkning. Vi vet at Cuba går inn i spennende og krevende år, hvor det kommer til å kreves oppmerksomhet fra mange – jeg tror også fra Norge.

Jon Lilletun (KrF) [12:02:18]: Eg vil på vegner av Kristeleg Folkeparti seie meg svært tilfreds med at utanriksministeren klargjorde ei rekkje forhold som har vore tekne opp i debatten her i dag, og spesielt at han no er heilt tydeleg i forhold til at det er uaktuelt for regjeringa Stoltenberg å innføre nokon slags boikott av staten Israel. Men eg synest det er viktig å få presisert éin ting til rundt det forholdet. Uklarheita oppstod på grunn av at finansminister Kristin Halvorsen som SV-leiar uttalte at saka ikkje var ferdigbehandla i Regjeringa. Eg går ut frå at når utanriksministeren her klart seier det er uaktuelt for Regjeringa å innføre ein boikott, så er det eit ferdigbehandla svar, for å seie det på den måten, slik at den ukklarheita som vart skapt med oppslaga i Dagsavisen, ikkje vert hengjande igjen.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:03:35]: Det er altså fullt mulig for partier også i regjering å ha en fortløpende politisk debatt, diskusjon og refleksjon, og til å spille inn forslag som en regjering bør vurdere underveis. Jeg har gitt uttrykk for at det ikke er Regjeringens politikk å ha boikott i forhold til Israel. Nå skal jeg også legge til at Norge ikke selger våpen til Israel – det har vært snakk om en våpenboikott – fordi vi ikke selger våpen til områder i konflikt og militære aksjoner. Men det er ganske klart fra Regjeringens side at boikott ikke er en generell linje, som vi har stor sans for, i utenrikspolitikken. At debatten går, har jeg full respekt for, men samtidig ønsker

jeg å gi uttrykk for at Regjeringens standpunkt i denne saken er helt klar – den er avklart.

Anne Margrethe Larsen (V) [12:04:39]: En FN-utsending har nylig foretatt en historisk torturgransking flere steder i Kina. Han fastslår at tortur fortsatt er utbredt i landet, spesielt overfor fanger. Mishandlingen blir av mange kalt en tilnærmet integrert del av systemet i et land med verdens største fangebefolkning. På tross av lovnader om samarbeid hindret myndighetene granskingen.

Venstre mener at menneskerettighetsdialogen med Kina har stor betydning, og at fokuseringen på tortur ikke må avta.

Norge er sammen med de øvrige EFTA-land i starten på en bilateral forhandlingsavtale med Kina. Vil utenriksministeren forsikre at Norge vil arbeide for at temaet menneskerettigheter skal inn i disse forhandlingene?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [12:05:37]: Styrken ved at vi har et godt forhold til og en bred dialog med Kina, er at vi kan ta opp disse spørsmålene på mange ulike måter. Jeg kan bekrefte at vi kommer til å fortsette med å tilkjennegi vårt syn på f.eks. tortur, og ikke minst på bruken av dødsstraff, som er svært utbredt i Kina i forhold til i andre land. Det vil vi ta opp på alle passende måter, og det vil vi gjøre i bilaterale sammenhenger og i FN-sammenhenger. Hvorvidt det er et tema som kommer opp i de forhandlingene representanten har påpekt, kan jeg ikke nå helt kommentere. Men jeg kan bekrefte at det står høyt på dagsordenen i de aller fleste møtene vi har med kinesiske myndigheters representanter.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Øyvind Vaksdal (FrP) [12:06:45]: Nordområdene er både politisk, økonomisk og strategisk viktige for Norge. Nordområdene har i altfor lang tid vært et forsømt område i norsk utenrikspolitikk. Regjeringen har nå varslet større oppmerksomhet omkring disse områdene, som også komitelederen, Olav Akselsen, var inne på i sitt innlegg.

Nordområdene har vært svært viktige for det norske – og det nordnorske – næringslivet på grunn av fiskeriresursene. Lofoten og Barentshavet kan også i årene framover være av stor betydning for vår petroleumsvirksomhet dersom vi gir politisk klarsignal for dette. Det er allerede kjent at det finnes enorme mengder hydrokarboner i disse strøk som kan hentes opp. Petroleumsaktiviteten i disse områdene har imidlertid vært liten og har i de senere år omtrent stoppet opp av politiske grunner. Man har imidlertid hatt leting i nordområdene i tre tiår, og Snøhvit-feltet ble eksempelvis funnet allerede tidlig på 1980-tallet. De siste år har vi imidlertid sakkert akterut. Dette skyldes ikke minst den forrige Stoltenberg-regjeringen, som drog kraftig i håndbrekket sommeren 2001.

Fremskrittspartiet har årlig siden dette foreslått gjenåpning i Stortinget, uten å få gjennomslag. Jeg registrerer nå at både olje- og energiministeren og utenriksministeren kommuniserer i media at vi må komme i gang i nord, men tilrettelegging for å få dette til mangler dessverre. Vi

(Vaksdal)

finner heller ingen signaler i regjeringserklæringen om å gjenåpne petroleumsaktiviteten i nord. Der har man kun tatt stilling til Nordland VI og slått fast at det ikke skal åpnes for petroleumsvirksomhet. Man skyver foran seg avgjørelsen om de resterende områder under dekke av at man må vente på en helhetlig forvaltningsplan for hele området, dette til tross for at man gjennom tre tiår har utredet, utredet og utredet og brukt mer enn en halv milliard kr på dette.

Hovedproblemet er at vi har en miljøbevegelse i Norge som har stor innflytelse på norske politikere. De tror åpenbart at verden slutter å etterspørre olje og gass dersom dette ikke produseres i Norge. Vi har på norsk sokkel verdens strengeste lovverk med hensyn til helse, miljø og sikkerhet, og vi må se til å komme i gang snarest, da alternativet er at selskapene heller flytter til områder med helt andre eller ingen miljøkrav.

Tilstedeværelse, forutsigbarhet og handlekraft må være kjennetegnene på den norske nordområdepolitikken. Derfor er det f.eks. helt nødvendig med tilstedeværelse av den norske marinen i området rundt Svalbard. Det er helt nødvendig for å gi signaler om at norske myndigheter tar ansvaret med å hevde norsk suverenitet over disse områdene svært seriøst, og er villige til å gå langt for å sikre suvereniteten.

En bred internasjonal aksept av Norges forvaltningsrolle i nord kan kun baseres på at vi framstår som den ledende kunnskapsforvalteren av disse havområdene. Et symbolpolitisk evighetsbegrep som petroleumsfrie soner vil kunne skade vår troverdighet og dermed også våre interesser.

Det er også viktig at norske myndigheter framstår som en seriøs og handlekraftig forvalter av vernessonen. Handlemåten må være klar, forutsigbar og konsekvent i forhold til tjuvfiske og overfiske, enten det er fra russiske fartøyer eller fartøyer fra andre nasjoner.

Vår suverenitet over Svalbard må også følges opp av tilstedeværelse og aktivitet. Gruvedriften har til nå vært det viktigste næringsgrunnlaget på Svalbard. Norske myndigheter har tidligere skjønt at man måtte gjøre visse grep for å sikre at både arbeid og bosetting på Svalbard ble gjort attraktivt. Det ble derfor innført særskilte skatte- og avgiftsregler for området. Regjeringen og stortingsflertallet vil nå fjerne noe av dette og heve inntektsskatten. Fremskrittspartiet ser et klart behov for å videreføre dagens ordninger på samme nivå, og vil derfor gå mot denne skatteskjerpelsen.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Hill-Marta Solberg (A) [12:11:26]: Jeg vil konsentrere mitt innlegg om Budsjett-innst. S. nr. 14, altså svalbardbudsjettet for 2006, siden jeg er ordfører for den saken. Det er stor grad av enstemmighet i denne innstillingen. Unntaket gjelder de endringer i skattesatser som er foreslått i svalbardskatten.

Nordområdepolitikken står sentralt i Regjeringens utenrikspolitikk. Svalbard og havområdene rundt har vært i sentrum av begivenhetene i høst. Hendelsene med russiske og spanske fiskefartøyer viser at norsk tilstedeværelse på og ved Svalbard er meget viktig.

Målene for svalbardpolitikken ble vedtatt ved behandlingen av St.meld. nr. 40 for 1985–86 og stadfestet i St.meld. nr. 9 for 1999–2000. Målene er en konsekvent og fast håndheving av norsk suverenitet, korrekt overholdning av Svalbardtraktaten og kontroll med at traktaten blir etterlevd, videre bevaring av ro og stabilitet, bevaring av den særegne villmarksnaturen i området og opprettholdning av norsk samfunns- og næringsliv på øygruppen.

Justisdepartementet har ansvar for å samordne forvaltningens arbeid med polarsaker for å sikre en helhetlig norsk svalbardpolitikk. Samordningen skjer i hovedsak i det interdepartementale Polarutvalget. Sysselmannen, Regjeringens øverste representant på Svalbard, og Longyearbyen lokalstyre er viktige medspillere for å sikre en god forvaltning av øygruppen.

Budsjettrammen for svalbardbudsjettet for 2006 er om lag 188 mill. kr. Underskuddet for 2006 er stipulert til om lag 96 mill. kr og blir dekket inn gjennom et tilskudd over Justisdepartementets budsjett. Bortsett fra statstilskuddet er skatter og avgifter fra Svalbard den viktigste inntektsposten.

I statsbudsjettforslaget som ble lagt fram av Bondevik II-regjeringen, ble det foreslått at prinsippene i skattereforment også skal gjelde på Svalbard, dvs. å innføre skjermingsmetoden for aksjeinntekt og å harmonisere skattesatsene på nærings- og kapitalinntekt og lønn også på Svalbard. En slik harmonisering innebærer at skattesatsen på lønnsinntekter økes fra 8 pst. til 12 pst. De nåværende regjeringspartiene opprettholder dette forslaget.

Jeg har merket meg de sterke reaksjonene fra Svalbard på disse skatteendringene. Jeg har videre merket meg at det er igangsatt et arbeid for å gjennomgå skattesystemet på Svalbard. Jeg forutsetter at lokale myndigheter på Svalbard blir involvert i denne gjennomgangen. I en slik gjennomgang må virkningene av de vedtatte endringer i skattesystemet for Svalbard belyses nærmere.

De akademiske miljøene i Longyearbyen blir nå samlet i Svalbard forskningspark, som ferdigstilles høsten 2005. Det er en viktig milepæl i utviklingen av samfunnet på Svalbard. Det er også gledelig at antall studieplasser ved Universitetssenteret på Svalbard økes til 125. Forsknings- og utdanningsvirksomheten på Svalbard har utviklet seg positivt det siste tiåret og er blitt sentral både i nasjonal og internasjonal sammenheng.

Med det nye arktiske marinlaboratoriet i Ny-Ålesund er et viktig tilskudd til forskningsmiljøet etablert. Laboratoriet har fått stor internasjonal oppmerksomhet, og en rekke land har allerede forpliktet seg til å delta i prosjektet.

Klimaendringene vil, som påvist gjennom den store ACIA-rapporten, ha langt sterkere virkning i Arktis enn i verden for øvrig. Den forskning som pågår med utgangspunkt i Svalbard, er med på å gi viktige bidrag til ny kun-

skap om hvordan klimaendringene slår ut i dette sårbare miljøet

Miljø- og naturvern er et viktig tema på Svalbard. I miljøvernarbeidet vil det bli fokusert særlig på en effektiv gjennomføring av svalbardmiljøloven og på videreutvikling av forvaltningsplaner for å styrke verneområdet. Effekten av den økende ferdselen på utsatte og sårbare kulturminner og på naturmiljøet skal overvåkes. Viktige leveområder for vilt skal sikres mot påvirkning fra lokal virksomhet.

Vi er kjent med at Longyearbyen lokalstyre arbeider med nye arealplaner, herunder plan for havneområdet. Jeg vil understreke viktigheten av at berørte departementer, i samråd med de lokale myndighetene på Svalbard, avklarer hvilke eventuelle nasjonale behov som måtte foreligge, og hvordan slike skal ivaretas gjennom planprosessen.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S står overfor store utfordringer etter at det i juli 2005 brøt ut brann i Svea Nord-gruva. Ennå kjenner vi ikke den totale konsekvens av gruvebrannen. Kulldriften er fortsatt – sammen med kunnskap og reiseliv – en av de bærende pilarene i Svalbard-samfunnet. Jeg har merket meg at Regjeringen vil ha en grundig dialog med selskapet om de økonomiske forutsetningene for videre aktivitet.

Med dette anbefaler jeg komiteens innstilling. Jeg viser for øvrig til komiteens merknader.

Statsråd Erik Solheim [12:16:55]: Det skjer to tilsynelatende motstridende ting i verden samtidig. På den ene siden har man i Det fjerne østen en bred prosess som bringer flere mennesker ut av fattigdom enn i noen annen tidsperiode noen gang. På den annen side er det et altfor stort antall mennesker som fortsatt lever i fattigdom – som den skamplett det er. Det er kanskje 1 milliard mennesker som lever for under 1 dollar om dagen. De fleste av dem lever i Afrika, men det er også et stort antall i Asia. Det er altså stor framgang for mange, samtidig som et altfor stort antall mennesker henger igjen i fattigdom.

Hvis man går 40 år tilbake, vil man se at Ghana og Sør-Korea var like rike. Og man kan si mer enn det: Nesten alle forståelsepåere i verden sa at det var Ghana som hadde de gode utsiktene, og Sør-Korea som hadde de dårlige. I dag er Sør-Korea 10 eller 15 ganger – jeg vet ikke helt – så rik pr. innbygger som Ghana, og forskjellen bare øker. Titusenkrønsspørsmålet er selvfølgelig: Hva kommer det av at man i noen deler av verden nå fjerner fattigdom – et tema som man aldri har sett – samtidig som andre henger igjen i fattigdom?

Jeg tror svaret er at det er en stor helhet. Akkurat på samme måten som ingen kan si at det var én enkelt faktor som brakte Norge ut av fattigdommen, er det heller ikke én enkelt faktor som har brakt Sør-Korea – og stadig flere mennesker i Kina, på Taiwan og i Thailand – ut av fattigdommen. Det er en bred historisk prosess, hvor mange faktorer virker samtidig: en relativt fornuftig politikk, en ganske sterk og velfungerende stat, en åpen og markedsbasert økonomi – hvor man kan selge varer til andre deler av verden – og kulturelle faktorer. Det er summen av alle disse faktorene som bringer land ut av fattigdom. Derfor

må den nye regjeringens politikk nødvendigvis også være å se på vårt tilskudd til bekjempelsen av fattigdom som et virkemiddel i en langsiktig og bred historisk prosess.

Men vi må ikke gå inn på noe som gjør at det ene får bli en unnskyldning for det andre. Det er fullstendig uakseptabelt å tenke at fordi vi gir mye bistand, trenger vi ikke å åpne våre markeder for produkter fra den tredje verden. Det motsatte er også helt uakseptabelt, slik jeg ser det, nemlig å mene at hvis man bare åpner markedene sine, vil det være nok – da trenger man ikke å gi bistand. Begge deler er nødvendig, og det er denne brede prosessen som kan virke.

Jeg er glad for den tilslutningen som flere har gitt til Regjeringens mål om at 1 pst. av vår BNI skal gå til bistand i løpet av denne perioden. Jeg må si som flere andre talere: Jeg er særlig glad for at Høyre, om ikke presist – det ville det være fint om Høyre gjør – har sluttet seg til dette målet, og jeg ser gjerne at Høyre blir en pressgruppe for å holde dette bistandsmålet oppe. Uansett er det bra med den brede forankring vi nå har, hvor et samlet storting – unntatt Fremskrittspartiet – ønsker å holde norsk bistand på et meget høyt nivå.

Jeg merket meg også at representanten Høglund sa at han trodde dette kom til å bli prioritert i budsjettene fra denne regjeringen i tiden framover. Det kan jeg love at det skal bli. Jeg synes også det er tendenser i Fremskrittspartiets tenkning i debatten her i dag som er en bevegelse, slik jeg ser det, i en fornuftig retning.

Regjeringen velger å satse på FN. Det er ikke fordi vi mener at FN er perfekt, men det er akkurat på samme måten som at om så Fremskrittspartiet skulle få flertall i denne sal – måtte Gud forby at de skulle få det – vil SV og denne regjeringen mene at vi må styrke Stortinget som lovgivende myndighet. Uansett trenger man en sterk nasjonal lovgivende myndighet.

På samme måten trenger man FN som normgiver i verdenssamfunnet. Ingen andre kan sette de normene. Tenk hva FN har betydd for verden f.eks. ved å sette menneskerettighetsnormer! Man trenger FN som beslutningstaker. Ingen andre kan på vegne av verdenssamfunnet gi tilsagn til bruk av det ytterste maktmiddel, nemlig vold. Man trenger FN for å drive programmer over hele verden. Av denne politiske grunn – et lite land som Norge trenger mer enn noen andre et sterkt FN – ønsker vi å vektlegge FN mer. Det er ikke uten å stille krav, som utenriksministeren sa. Det at vi vil vektlegge FN mer, betyr at vi vil stille sterkere krav. Og vi vil bruke ytterligere de midler som Norge vil gi til FN, til å kreve mer innflytelse over driften av FNs organisasjoner.

Så har noen tatt opp spørsmålet om hvorvidt Regjeringen satser for lite på Afrika. Det er en liksom-debatt. Det er ingenting i det som er lagt fram her, som vil bety mindre penger til Afrika. Går man inn for å overføre penger til vaksineformål, vil selvsagt mange av de sprøytene bli satt nettopp i Afrika. Går man inn for penger til FNs nødhjelpsfond eller til FNs fredsbyggingsfond, vil selvsagt mange av de pengene bli satt inn i nettopp Afrika. Så det er en liksom-debatt hvis det sies at Regjeringen vil gjøre mindre i Afrika. Tvert imot, vi vil gjøre mer – ikke som

en kritikk av den forrige regjeringen, men fordi nye muligheter åpner seg. Blant annet har Norge nå fått en vesentlig rolle å spille i det såkalte Africa Partnership Forum, hvor det er store forventninger til at vi skal være drivkraften i dette i det neste året. Det vil vi forsøke å være. Og vi vil gjøre mer i Sudan, ikke fordi den forrige regjeringen gjorde det så dårlig i Sudan, men fordi det skjer mye nytt i Sudan. Sudan er det land i Afrika hvor Norge har den største innflytelsen, hvor det er de største forventningene til Norge, og hvor Norges ambassadør, Tom Vraalsen, har kommet i en helt sentral posisjon som leder for overvåkningskommisjonen for våpenhvilen. Han skal ha Norges absolutt fulle støtte i sitt arbeid, fordi han ganske enkelt er den nordmann som i dag betyr mest for utviklingen noe sted i Afrika.

Så er, etter min mening, også diskusjonen om prosentmål en liksom-debatt, nettopp fordi man i det øyeblikk man kanalisere midler inn i vaksineformål eller FN-fond e.l., ikke kan bestemme på prikken hvor mye av dette som skal gå til Afrika. De som gir penger inn til f.eks. FNs nødhjelpsfond eller FNs fredsbyggingsfond, kan ikke på forhånd vite nøyaktig hvor krisene eller konfliktene vil komme, og nøyaktig vite hvor pengene vil bli brukt. Det blir veldig lite fleksibelt hvis vi utstyres oss med et veldig stort antall slike prosentmål. Jeg mener derfor at vi bare må se relativt fleksibelt på dette, og vi vil komme tilbake til Stortinget i en egnet form for å diskutere bruken av slike prosentmål.

Så har noen diskutert som om Regjeringen foreslo kutt. Det er altså ikke kutt på noe punkt på utviklingsministerens budsjett. Det er noen flyttinger av penger i forhold til Bondevik-regjeringens budsjett, men det er ingen kutt i forhold til virkeligheten. Og det er vel det viktigste. Ikke på noe punkt, så vidt jeg kan huske, har man fått mindre penger i år. Men det er altså flytting av noe av det som ble foreslått av Hilde Frafjord Johnson, over til andre formål som vi mener akkurat nå er viktigere.

Flere har i debatten vært inne på behovet for effektivitet. La det ikke være noen tvil om det: Vi skal etter fattig evne forsøke å følge hver eneste krone og sørge for at den blir brukt så effektivt som mulig. Det kan ikke være slik at bistand skal være et hellig område hvor man ikke skal spørre om pengene blir brukt fornuftig. Hvis det påvises at pengene er brukt ufornuftig, skal vi endre det og bruke dem på en mer fornuftig måte. Men dette er jo ikke forskjellig fra hva vi må gjøre på veibudsjettet, eller hva man gjør med hensyn til næringsutvikling eller på noe annet område. Jeg satt i samferdselskomiteen i fire år, og ærlig talt: Det var ikke slik at det ikke var et eneste ufornuftig samferdselsprosjekt i Norge. Det var ikke engang slik at hver eneste krone der ble brukt på aller beste måte. Men ingen av oss kom på den tanken at konklusjonen på det var å halvere samferdselsbudsjettet. Konklusjonen på det var å tenke ut hvordan vi kunne bruke samferdselsbudsjettet enda mer fornuftig for det formålet å skape god kommunikasjon i Norge. Akkurat slik er det med utviklingsbudsjettet; det skal være så maksimalt effektivt og fornuftig som overhodet mulig, med det formål å bidra til mer utvikling framover for hver eneste krone som er satt av.

Dette har vært en utmerket debatt, slik jeg ser det, som har vist bred støtte til Regjeringens politikk på dette området, og det takker jeg for.

Jeg vil til slutt si at veldig mange har stilt spørsmål til meg de siste to månedene om hva som vil bli den nye utviklingspolitikken i forhold til Hilde Frafjord Johnsons. Det har jeg til hensikt å komme tilbake til Stortinget med i en redegjørelse en gang på vårparten. Jeg håper det vil bli akseptert. Jeg vil bare stikkordsmessig si at i den grad man ser etter noe nytt, tror jeg det nyeste vil være at det blir tenkt mer politisk. Vi vil hele tiden se utviklingspolitikken som en forlengelse av norsk innenriks- og utenrikspolitikk, og vi vil lete etter de områdene hvor Norges bidrag kan bety den største forskjellen internasjonalt. Vi kan ikke bare stille det spørsmål som har blitt stilt i debatten her mange ganger, nemlig: Hvor er de største behovene? For behovene er enorme, både i Afrika, i store deler av Asia og i Latin-Amerika, for den del. Men vi må hele tiden stille spørsmålet: Hvor har Norge en særlig forutsetning for å gjøre noe som betyr en forskjell?

Jeg vil avslutte med å si at vi har særlig en forutsetning når det gjelder miljø, når det gjelder olje og energi, når det gjelder fred og forsoning, og når det gjelder å holde en høy kvinneprofil i det internasjonale bistandsarbeidet. Dette vil være fire områder som jeg vil gi prioritet, fordi vi her har større forutsetninger for å gjøre noe som betyr en forskjell, enn på mange andre områder som også er viktige.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP) [12:27:25]: Norsk bistandspolitikk har gjennom en årrekke vært preget av en nesten grenseløs snillisme og naivitet. Man later åpenbart til å tro at selv den verste despot eller diktator blir snill som et lam bare det drypper noen titalls millioner kroner fra Norge. Bistandspolitikken har dessverre vært preget av passiv pengehjelp uten noen form for krav til mottaker.

Vi ser at organisasjoner som eksempelvis Strømme-stiftelsen med godt resultat gir bistand gjennom lån og krav til låntaker. Statsråden kom med en del positive signaler her på talerstolen om å gjøre norsk bistand bedre. Jeg vil derfor spørre: Hvilke grep vil Regjeringen ta for nettopp å gjøre norsk bistandspolitikken mer målrettet og effektiv? Og vil en se på andre måter den kan innrettes på?

Statsråd Erik Solheim [12:28:28]: Nei, det kan ikke være slik at man skal gi bistand uten krav til mottaker. Det har ikke vært slik, og det skal ikke være slik i framtiden heller. Det ville jo i realiteten bety at man bare putter penger inn i et land og sier til landets ledere at de kan bruke disse pengene slik de ønsker det. Det er uakseptabelt. Så det må være et krav til mottakere av utviklingshjelp om vesentlige verdier.

Men det er jo heller ikke slik at det er sikkert at den beste måten å hjelpe fattige mennesker på i et land som er et diktatur, er å glemme det landet. Frivillige organisasjoner er ofte en viktig kanal til å nå fattige mennesker, også i et land som er et diktatur, og ofte kan bistand, fornuftig

brukt i et land som er et diktatur, være det som gir rom for en opposisjon for å bidra til å endre landet. Jeg kjenner meg ikke igjen i beskrivelsen som Fremskrittspartiet gir av hvordan norsk bistand drives, men vi er enige om at det er en viktig oppgave å bekjempe diktatur, og ærlig talt tror jeg også at bistand kan være et viktig virkemiddel for å få det til.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:29:51]: Vi har fokusert på spørsmålet rundt Verdensbanken før i dag, fordi det er et av de områdene som prioriteres ned når man prioriterer opp overføringene til FN. Regjeringens skepsis til Verdensbanken har vært synlig både i Soria Moria-erklæringen og i statsbudsjettet – det på tross av at Verdensbanken på mange områder har kommet Norge og andre giveland i møte når det gjelder prioriteringer. Samtidig er det vel kjent at Verdensbanken er en viktig støttespiller i forbindelse med flere fredsprosesser der Norge er tungt engasjert, ikke minst på Sri Lanka og i Midtøsten. Spørsmålet er da om Regjeringen planlegger å svekke Verdensbanken også der.

Statsråd Erik Solheim [12:30:47]: Det kan ikke være slik at det skal være forbudt å si noe pent om Verdensbanken. Det er riktig at Verdensbanken har spilt en veldig konstruktiv rolle i fredsprosessen på Sri Lanka. Så paradoksalt det enn kan være, var det geriljaorganisasjonen de tamilske tigrene som ønsket Verdensbanken inn i hjelpearbeidet på Sri Lanka, kanskje mer enn regjeringen, som ønsket FN i den settingen. Det er ikke noe opplagt enten – eller, de ble enige om Verdensbanken, og Verdensbanken spilte en veldig konstruktiv rolle. Det er også positivt at Verdensbanken er på vei bort fra det som lenge ble kalt «the Washington Consensus», som ikke var bra, og som bidro til å tvinge fattige land inn i nyliberalistisk og farlig politikk. Det er gledelig å se at representanter for Verdensbanken nå til tider snakker som om de skulle være påvirket av Soria Moria-erklæringen, de sier nemlig at likhet er helt avgjørende for utvikling overalt i verden. Likhet står ikke i motsetning til økonomisk vekst, men tvert i mot er likhet en forutsetning for at flest mulige i et samfunn kommer inn i den prosessen som økonomisk vekst er. Derfor er likhet bra for økonomisk utvikling.

Begrunnelsen vår for å redusere Verdensbanken er først og fremst at vi ønsker å styrke FN. Skal man styrke FN, må de pengene nødvendigvis tas fra et eller annet sted. Vi ønsker derfor å redusere Verdensbanken for å kunne styrke FN. Vi ønsker samtidig å påvirke Verdensbanken til å gå vekk fra ytterligere liberalisering og privatisering.

Jon Lilletun (KrF) [12:32:22]: Eg tillèt meg å replisere at det er vel meir sannsynleg at det er påverknaden regjeringa Bondevik II, via Hilde Fraffjord Johnson, har hatt på Verdsbanken, som gjer at Verdsbanken no høyrest ut som Soria Moria-erklæringa. Det har vel vore meir innverknad derifrå enn frå ei erklæring som akkurat har kome.

Eg trur at Solheim vil verte ein glimrande utviklingsminister, og han skal ha ein konstruktiv, men kritisk oppo-

sisjon i Kristeleg Folkeparti, som ynskjer å leggje trykk på dette området. Men når han kallar ein prosentdiskusjon ein «likksom-debatt», og når han kallar dei endringane som er gjorde, ein «likksom-debatt», må det verte feil. Eg vil vise til ein av dei stabbesteinane, nemleg målet om 1 pst. av brutto nasjonalprodukt, som den førre regjeringa, etter ein innsats frå Kristeleg Folkeparti, hadde, og som den noverande regjeringa har. Det er eit eksempel på at slike stabbesteinar er viktige. Det kan dei vere i forhold til store mål innanfor utviklingspolitikken elles. Eg ventar at utviklingsministeren er einig i det som ei overordna problemstilling, og så ventar eg at han kjem tilbake med det konkrete når det gjeld Afrika.

Statsråd Erik Solheim [12:33:55]: Jeg vil først takke for godord fra representanten Jon Lilletun og gjengjelde dem og gi uttrykk for at hvis den viktigste utviklingspolitiske debatten i Norge kunne bli at Kristelig Folkeparti kritiserer den nye rød-grønne regjeringen for å gjøre for lite på dette området, vil jeg synes det er aldeles utmerket – også vi vil trenge vaktbikkjer som passer på. Det finnes ingen bedre i så måte enn Kristelig Folkeparti, så jeg vil si: Bare hold oppe presset og trykket på Regjeringen, slik at vi når de målene vi har satt oss.

Da jeg snakket om liksom-debatt, gjaldt det selvsagt ikke målet om å nå 1 pst. av BNP. Det er et veldig viktig mål fordi det har en enorm internasjonal symbolkraft. Sverige er i ferd med å nå det målet, og selvsagt skal denne regjeringen sørge for at Norge når det målet i løpet av denne perioden. Men derimot å utstyre seg med en serie andre mål om akkurat på prikken hvor mange tiendedeler som skal gå til Afrika osv. – det får vi komme tilbake til – er jeg ikke sikker på er det mest fornuftige. Det eksisterer også allerede i utviklingspolitikken noe slikt som 20 eller 30 ulike strategier med en rekke forskjellige tallmål av forskjellige slag. Det er klart at har man så mange strategier, er det veldig lett at man ender opp med ikke å ha noen strategi i det hele tatt.

Finn Martin Vallersnes (H) [12:35:23]: Jeg merker meg at den ene statsråden etter den andre forsøker seg på en historiebeskrivelse av Høyres forhold til bistandsnivået, men det kan leses i innstillingen til St.meld. nr. 35 for 2003–2004. Det som står der, har jeg som saksordfører ført i pennen selv. Vi vedkjenner oss det som står der, men jeg vil samtidig si, og det skal man ta innover seg, at når vi arbeider for å øke til 1 pst., og holde det i årene fremover, vil vi samtidig være en pådriver for bedre målbeskrivelse, resultatmåling og metodisk evaluering. For å få det til er det ikke nok å love at man skal gjøre så godt man kan. Her tror jeg faktisk det kreves et helt konkret systematisk metodeutviklingsarbeid for å kunne se hva man kan få til. Det er ikke minst viktig på grunn av givereform og nye måter å gi bistand på, f.eks. budsjettstøtte. Er dette noe Regjeringen vil gå inn i?

Statsråd Erik Solheim [12:36:33]: Jeg er egentlig ikke spesielt opptatt av kritikken av Høyres fortid, den kan vi trygt la ligge. Det viktige er at Høyre nå, slik det

framgår av denne debatten, er en konstruktiv medspiller i nåtid og framtid. Så vil jeg si at det er veldig positivt, som også Lilletun var inne på, at Verdensbanken endrer seg noe fra den gamle Washington Consensus. Jeg tror vi skal være såpass nøkterne i Norge, at vi innser at det verken skyldes Hilde Frafjord Johnson eller Soria Moria-erklæringen, men rett og slett at det som lå i Washington Consensus, har vist seg ubrukbart. Det førte ikke til den utviklingen man trodde, og dermed er det på en måte kassert internasjonalt. Det er hovedgrunnen til endringen, og det er positivt.

La meg bare til slutt si at: Ja, vi må måle, vi må vurdere, vi må knytte oss til den aller beste kompetansen – etter veldig klare signaler innad i departementet også. Norge skal til enhver tid være knyttet til dem som internasjonalt er best når det gjelder å vurdere hva som skjer innen bistand. Når det kommer nye innspill som driver debatten framover, skal vi være der. Vi skal få dem til Norge, og vi skal kontinuerlig være intellektuelt på alerten med det aller beste som skjer internasjonalt, for å kunne måle og evaluere, slik Vallersnes var inne på. Jeg ser fram til et godt samarbeid med Høyre om det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Anette Trettebergstuen (A) [12:38:09]: Det nye budsjettet bærer preg av at vi har et nytt politisk flertall i norsk politikk, et flertall som satser på velferd, rettferdighet og fellesskap, ikke bare her hjemme, men også utenfor Norges grenser.

Kampen mot fattigdom og kampen for utvikling, demokrati og menneskerettigheter er vår største globale utfordring og en viktig oppgave for den nye regjeringen. Nettopp derfor skal vi styrke Norges innsats for fattigdomsbekjempelse, en mer rettferdig fordeling og en mer demokratisk verdensorden. Vi skal jobbe for et sterkere FN, og vi skal styrke Norges fredsinnsetning.

Vi skal jobbe sterkere for en FN-ledet verdensorden på grunnlag av folkeretten, og vi må lede an i arbeidet med å slette gjelden til den fattigste delen av verden. Vi skal øke bidragene til FNs nødhjelpsfond og ha et sterkt engasjement i arbeidet mot hiv/aids-epidemien. Dette er deler av den nye regjeringens politikk, og det bærer ikke minst også det nye budsjettet preg av.

Globaliseringen åpner enorme muligheter for mange, men den skaper også mer utrygghet og urettferdighet for andre. Vi ser en globalisering når det gjelder informasjon, økonomi og vitenskap, men dessverre er manglende politisk styring et stort og avgjørende problem. Vi ser at globaliseringen stadig gir nasjonalstaten mindre betydning og handlingsrom, og at makt skyves fra folkevalgte, demokratiske fora og over til multinasjonale selskaper som opererer globalt.

Våre utfordringer kan da ikke løses gjennom politiske vedtak i enkeltland alene. De største utfordringene vi står overfor, som fattigdom, miljøproblemer og aids-epidemien, kjenner ingen landegrenser. Da kan heller ikke løsningsene gjøre det.

Med en så globalisert verden trenger vi sterkere internasjonale organisasjoner som kan demme opp for de negative virkningene. Vi trenger et sterkere globalt demokrati, og det er FN som må ha lederrollen i det globale demokratiet, for FN er det viktigste redskapet vi har i kampen for fred, sikkerhet, bærekraftig utvikling og forsvar av menneskerettighetene. Derfor må Norge fortsatt være en sterk pådriver for å fornye og styrke FN-systemet, videreutvikle det og gjøre det mer effektivt. Dette er nødvendig fordi de globale utfordringene er helt annerledes i dag enn de var da FN-pakten ble underskrevet. Og for at FN i framtiden skal kunne være et best mulig redskap for bekjempelse av fattigdom og som konfliktløser, må systemet bli mer handlekraftig.

Kofi Annans rapport har viktige forslag til reformer av FN, bl.a. på det sikkerhetspolitiske området, på det sosiale og økonomiske området og ikke minst når det gjelder menneskerettighetene.

Det blir en utrolig viktig oppgave for den nye regjeringen å spille en aktiv rolle i det videre arbeidet med reformprosessen og være en aktiv pådriver og røst, slik at organisasjonen får den nødvendige legitimiteten den trenger, og blir mer handlekraftig og bedre i stand til å møte de kommende utfordringene. Det dreier seg om å nå Tusenårsmålene, det dreier seg om å håndtere de harde og de myke sikkerhetspolitiske truslene.

FN trenger stabile og forutsigbare inntekter for å kunne drive med utjevning og for å sette organisasjonen i stand til å gjennomføre vårt største globale mål – nettopp at Tusenårsmålene kan nås. Derfor er det viktig og nødvendig at det nå jobbes fram en form for global skattlegging som kan gi FN stabile bidrag i framtiden.

Det er en viktig og riktig prioritering at den nye regjeringen nå styrker FN-systemet i budsjettet og øker Norges økonomiske bidrag. På den måten får vi en styrket og mer aktiv norsk innsats gjennom FN på områder som er av stor betydning for mange utviklingsland, der FN spiller en meget sterk rolle. Dette er helt i tråd med at vi i Soria Moria-erklæringen slår fast viktigheten av en sterkere oppslutning om FN-systemet og folkeretten.

Våre grunnleggende ideer om frihet, solidaritet og like muligheter stopper ikke ved landegrensene. Derfor jobber vi for et internasjonalt samfunn som er preget av disse ideene, for fred og respekt for menneskerettighetene. For å nærme oss et slikt globalt velferdssamfunn kreves det større utjevning mellom nord og sør. En global utjevning krever at den rike delen av verden tar det største ansvaret. Derfor er det naturlig at Norge, som verdens beste land å bo i, både i ord og i handling skal være en aktiv, politisk, internasjonal pådriver for å nå dette målet om en litt mer rettferdig verden.

Bjørn Jacobsen (SV) [12:42:57]: Vi har i dag egentlig fått klarlagt at volumet på bistanden ikkje er det store problemet. Der er vi stort sett einige.

Ute er dette enno eit stort problem, ikkje minst det som skjer i OECD sin DAC-komite. Der skjer det delvis ei utholing av kva som skal vere bistand. Ein søkjer å få bistanden over til militære føremål, og ein søkjer å endre reg-

lane for korleis ein skal rekne ut kva som er prosenten på måla. Her prøver ein altså å renne frå dei løfta ein har gjeve, ikkje minst i samband med Tusenårsmåla. Den nye regjeringa må også følge godt opp det arbeidet som går føre seg i DAC-komiteen, slik at det ikkje blir ei utholing av bistanden. Den bistanden vi gjev i dag, veit vi er lommerusk. Det er drygt 50–60 milliardar dollar, så dette er lommerusk – men dette skal sjølvsagt aukast. Men eg trur at vi i Noreg stort sett er der vi skal vere i den debatten.

Det er mange som har komme fram og sagt at bistanden må bli betre. Rett oppe i Pilestredet, på Høgskolen i Oslo, kan ein utdanne seg til bistandsarbeidar. Bistand er altså meir og meir blitt eit fag, meir og meir sjølvsagt. Det er sjølvsagt at bistanden skal bli god, og han skal bli betre. Der er vi komne langt på veg.

Eg har lyst til å nemne ei lita historie frå den gongen Ålesund brann. Alexander Kielland har skrive om dette utmerkt, om korleis han først og fremst fekk det som ikkje er uvanleg blant bistandsarbeidarar, eit kick. «Aldri har jeg gledet meg slik som amtmann» – han viste til at han skulle leie hjelppearbeidet i Ålesund. Så slo han fast: «Aldri har det ligget så mye varer og råtnet i Ålesunds kjeller.»

Dette er ikkje noko nytt. Det har skjedd i Noreg, og det skjer rundt i verda i dag også.

Så til Verdsbanken og FN, som har vore nemnde tidlegare: Ser vi på gjeldssituasjonen i verda, er den største trusselen mot IMF og Verdsbanken at maktgrunnlaget deira forvitras. Det kan berre forvitras på ein måte, ved at vi får ei ordning som er reell i forhold til den enormt tyngjande gjelda som dei fattige landa har. Den dagen vi får ei løysing på det problemet, er IMF og Verdsbanken hardt ute å kjøre, for då er maktgrunnlaget deira borte. Om det kjem til å skje, er ikkje godt å seie i dag. Vi veit at IMF har hatt ei historisk betydning, ikkje minst i Sørøst-Asia. Dei spelar delvis ei viktig rolle overfor latinamerikanske land. Verdsbanken gjev prosjekt som FN like godt kunne gjeve, med det same personalet osv., så det er ikkje nødvendig i seg sjølv å halde Bretton Woods-institusjonane oppe. Dei må i alle fall bli dyktigare, og vi skal ikkje bli redde om det eigentlege maktgrunnlaget deira blir heilt borte.

Konklusjonen av det som har blitt sagt i dag, går etter mitt skjønne mykje på at vi må oppnå resultat, og eg trur kanskje det aller viktigaste området er handelssida.

Eg var så heldig at eg for ein månad sia fekk lov å vere med HSH, Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon. Dei har ein styreleiar, ein person som representerer seg sjølv i det dei kallar Forum for utviklingshandel. Dei er opptekne av resultat. Dei opna i Molde, saman med Ica Noreg, Noregsgruppen og Coop Noreg – dei har opna i mange andre byar også – ei direkte linje mellom oss som kundar og den fattige bonden i Sør-Amerika, i Asia og i Afrika. Dei har klart det vi politikarar hittil ikkje har klart: å få til ei direkte linje, få til direkte handel. Vi har delvis gjort det med MUL. Vi veit at MUL på langt nær fungerer. Vi veit at her må det gjerast mykje meir, for vi veit at det er ikkje berre å produsere ei vare i steinrøysa og forvente at ho skal kunne seljast på Karl Johan. Så enkelt

er det ikkje. På ein måte er det eit Pontius Pilatus-system når vi seier at vi har opna opp, fri toll og ver så god, utan at vi følgjer opp og bruker det faglege innafor bistand – hjelpe land med korleis dei skal kunne komme hit og vere ein reell aktør i ein vanleg norsk butikk. Grunnen til at dette kom til, var sjølvsagt at Møre-bispen, Kyrkja og praktiske handelsorganisasjonar slo seg i hop, dei kombinerte ein idé, dei hadde ånd nok til å gjennomføre han, og dei er store nok. Så det gjeld faktisk alle. I opptil 75 pst. av det som foregår av daglegvarehandel i dag, har ein moglegheit til å møte den afrikanske, den latinamerikanske og den asiatiske bonden. Vi som politikarar må bli like flinke til å finne gode måtar å sleppe fattige bønder til på våre marknader på.

Vidar Bjørnstad (A) [12:48:18]: Norge er et lite land i verden, er det riktig sagt. Vi er avhengig av verden rundt oss. Internasjonalt samarbeid er avgjørende for å sikre norske interesser og verdier vi mener det internasjonale samfunnet skal bygge på. Jeg vil gjenta her, som både representanter for posisjon og opposisjon har gjort, at hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk ligger fast med den rød-grønne regjeringen. Videreføring av hovedlinjene betyr imidlertid ikke passivitet – tvert imot.

Noen synspunkter på forholdet til våre nærmeste naboer og det europeiske samarbeidet: Vi skal ha en offensiv europapolitikk for å ivareta våre spesifikke norske interesser, og fordi vi vet at beslutninger i EU-systemet får konsekvenser for Norge og hverdagen for den enkelte.

Norge er medlem av det indre marked og de fire friheter i EU gjennom EØS-avtalen. Norge er tjent med utvikling av felles regler og standarder for virksomheten i det europeiske marked. Det fastslås stadig at EØS-avtalen fungerer godt. Samtidig krever det stadig mer fra land utenfor EU for å påvirke og fremme nasjonale synspunkter i forberedelsen av saker. Det er områder i EU-samarbeidet som utvikles dynamisk utenfor EØS-avtalen, hvor Norge bør delta eller påvirke, f.eks. den nordlige dimensjon.

Arbeiderpartiet er derfor svært fornøyd med at Regjeringen vil gjennomgå den samlede norske innsatsen i EØS, som kan øke mulighetene for påvirkning. Det trengs sterkere mekanismer for helhetlig koordinering og tilrettelegging for at norske interesser kan hevdes effektivt og tidlig nok for å påvirke EU-beslutninger som er av betydning for Norge, enten det skjer gjennom EØS-avtalen eller på annen måte. Det er ikke nok å slå seg til ro med at Norge er representert i hundrevis av komiteer.

Jeg er videre glad for at Regjeringen vil sørge for en åpen debatt om EØS- og EU-saker og involvere Stortinget i større grad. Jeg mener Stortinget selv også bør vurdere sin håndtering av disse sakene.

Vi snakker oftest om EU og EØS i forhold til Europa. Men Europa består av enkeltnasjoner med sine interesser og synspunkter, og Norge må selvsagt ha et godt samarbeid med og forhold til disse. Vi har et spesielt forhold til våre nordiske venner i EU gjennom Nordisk Råd. En nær dialog om europeiske samarbeidsspørsmål med våre nordiske naboer er ønskelig og naturlig.

Ved utvikling av felles regler dukker det opp vanskelige spørsmål, som f.eks. den aktuelle diskusjonen om tjenestedirektivet. EØS-avtalen inneholder reservasjonsrett mot regler som vil true særlig viktige norske interesser. Den skal vi ikke avskrive. Min holdning er imidlertid at vi sammen med andre skal påvirke saker til det siste, og så er det sluttresultatet som skal vurderes, ikke faser underveis.

Norge vil bidra med betydelige beløp til de nye EU-landene for å fremme sosial og økonomisk utvikling.

Arbeiderpartiet er opptatt av at det fra norske myndigheter aktivt må legges til rette for norske aktørers medvirkning i dette arbeidet. Blant annet næringsliv, arbeidslivets parter og frivillige organisasjoner må kunne nyttiggjøre seg muligheter under finansieringsordningene for å utvikle bilateralt samarbeid på ulike områder.

Jeg mener også i denne sammenheng det er positivt av Regjeringen å opprette en ny tilskuddsordning som kan sikre arbeidslivsorganisasjonene mulighet til europapolitisk dialog.

Fagbevegelsen er en viktig samarbeidspartner for å sikre en utvikling i Europa som ivaretar den sosiale dimensjon.

Vi vil ha en aktiv europapolitikk, ikke bare på politisk nivå, men i organisasjons- og samfunnsliv generelt og med deltakelse fra ulike ståsteder. For å stimulere til en aktiv og bred debatt om Europa vil vi derfor øke støtten til informasjon om europeisk samarbeid.

De rød-grønne og Regjeringen legger til grunn for sin politikk i denne perioden at Norge ikke er medlem av EU. Etter min oppfatning ville norske interesser være best tjent med medlemskap. Men medlemskap er verken realistisk eller aktuelt i dag. Vi vet ikke engang hva landene i EU vil enes om for det videre samarbeidet etter at tenkepausen de selv har innvilget seg, er over. Skal vi forholde oss til en forfatningstraktat, eller vil det bli tatt biter fra traktaten som gjennomføres separat, som f.eks. større innflytelse fra de nasjonale parlamenter i beslutningsprosessen? Dette må være områder Norge også må ha interesse av blir utviklet og om mulig tilpasset vårt ståsted.

I den videre diskusjonen om framtidig samfunnsmodell innen EU-landene bør også Norge kunne gi betydelige bidrag med vårt tilhold i den nordiske velferdsmodellen.

Det er altså store saker knyttet til utviklingen i EU og vårt forhold gjennom EØS-avtalen som Norge aktivt bør ta del i uten at det må relateres til medlemskap. Soria Moria-erklæringen kan gi grunnlag for en aktiv Europa-debatt uten at deltakerne går i skyttergravene på ja- og neisiden. Det er å håpe.

Britt Hildeng (A) [12:54:00]: Gjennom FNs tusenårs mål har Regjeringen forpliktet seg til å bekjempe fattigdom. Flere av FNs tusenårs mål innebærer tiltak for å bedre den reproduktive helsen. Kvinnene i utviklingslandene har en nøkkelrolle i så vel den økonomiske som i den sosiale utvikling. Når fattigdom, sykdom og død rammer kvinner, får det store konsekvenser. Når det gjelder sped-

barnsdødelighet og mødredødelighet, ser det mørkt ut i forhold til tusenårsmålene.

At vi og verden for øvrig fokuserer på hiv/aids-epidemien, er helt avgjørende. 25 millioner mennesker sør for Sahara lever med hiv/aids, og kvinner er mest utsatt. Økte bevilgninger til å bekjempe hiv/aids er helt nødvendig. Det samme er vår deltakelse i barnevaksineringsprogrammene. Men den sterke fokuseringen på hiv/aids må ikke skje på bekostning av andre og like nødvendige tiltak knyttet til den reproduktive helse. Mødredødelighet knyttet til graviditet, abort og fødsler rammer mer enn en halv million kvinner hvert eneste år, og 99 pst. av dem finner vi i utviklingslandene. I landene sør for Sahara er risikoen for at mor dør i forbindelse med fødsel, 1 av hver 16. fødsel. Faren for invalidisering og kroniske plager som følge av komplikasjoner som oppstår ved en fødsel, er mange ganger høyere – 40 til 60 ganger høyere. Dette er en følge av at mange kvinner føder uten kvalifisert hjelp. I Afrika regner man med at mer enn 2 millioner kvinner lever med fistula som følge av fødselskomplikasjoner, 2 millioner kvinner som er mer eller mindre invalidisert og sosialt utstøtt som følge av at de ikke kan kontrollere urin eller avføring. Dette er en lidelse som det er fullt mulig å gjøre noe med, men det er bare to hospitaler i Afrika, ett i Etiopia og ett i Uganda, som tilbyr nødvendig operasjon.

Hiv/aids-epidemien dreper mange barn, men fortsatt er spedbarnsdødeligheten enorm. 2,7 millioner er dødfødte, og 3 millioner dør i løpet av første leveuke. Årsakene er i stor utstrekning bestemt av forhold rundt graviditet, fødsel og barsel.

Kvinner er også utsatt i forhold til aborter som skjer på ukvalifisert måte. Ca. 68 000 kvinner pr. år dør på den måten. Når en ser dette i sammenheng med at mer enn 200 millioner kvinner og par i utviklingslandene har et udekket behov for prevensjonsmidler, ser en at det fortsatt er behov for en aktiv familieplanleggingspolitikk. Derfor er det tilbakeslaget som vi nå opplever, skremmende. Det blir framholdt fra FN og andre organisasjoner som arbeider for seksuelle rettigheter og familieplanlegging, at tidligere bevilgninger fra USA til slike formål nå er opphørt eller er blitt vesenlig redusert og forbundet med klare politiske føringer mot abort og restriksjoner på prevensjon. Det er derfor viktig at Norge og andre land ikke bare opprettholder, men øker sine bevilgninger til tiltak som kan bedre den reproduktive helse.

Det er viktig at dette blir prioritert når strategien for kvinne- og likestillingsrettet utviklingsarbeid nå skal revideres. I den forbindelse bør vi seriøst vurdere å øremerke en viss andel av våre bistandsmidler til arbeidet for å bedre den reproduktive helse, slik som bl.a. Nederland har gjort.

Tove Karoline Knutsen (A) [12:59:32]: Utenrikspolitikken må ha mange kanaler for dialog og samhandling. Når vi henvender oss til mennesker i andre land eller i andre kulturer, må vi bruke flere innfallsvinkler til å fortelle hvem vi er. Vi må utvikle et mottakerapparat som gjør at vi kan forstå andre. Det kan kunsten og kulturen hjelpe oss med.

På de kulturelle arenaene kan vi møte mennesker i «anskikthøyde». Vi kan overskride de barrierene som ulikt språk eller ulike sosiale nivå ofte setter for reell kommunikasjon. Den globale kulturarena er mer tilgjengelig for oss nå enn noen gang før fordi det finnes så mange felles kulturelle strømninger, men samtidig fordi det sære, stedlige og lokale ofte viser seg å finne gehør internasjonalt. Vi har fått det kultursosiologer kaller for en globalisering i kulturlivet, dvs. vi har fått kulturuttrykk hvor det lokale og det globale gjensidig befrukter hverandre, både på de nasjonale og de internasjonale arenaene. Det betyr at det mangfold vårt kulturliv består av, både det som lener seg på de mer store internasjonale trendene, og det vi kan kalle for det særegne norske, f.eks. vår tradisjonskultur, kan finne gehør på de internasjonale arenaene. Utenriksdepartementets ulike kultursatsinger er med andre ord en svært viktig del av den kommunikasjonsstrategi vi som nasjon må ha, og vi må hele tiden søke å finne den beste og mest tjenlige måten å handtere det arbeidet på. Ikke minst må man se til at samarbeidet med andre departement, f.eks. Kulturdepartementet, og de kunstneriske miljøene blir så godt som mulig. Det var gledelig å høre i dag at utenriksminister Jonas Gahr Støre vektlegger nettopp betydningen av å ha en slik dialog.

Det er også viktig å forstå kunstens og kulturens ikke-instrumentelle verdi. Med andre ord: Når vi mener at norske kunstnere har en kvalitet som gjør det helt naturlig at de befinner seg på de internasjonale scenene, er det fordi det de bringer, det de har på hjertet, evner å berøre og bevege mennesker, uten at budskapet om nasjonalitet eller annen tilhørighet blir det viktigste.

Vi har kunstnere i fortid og nåtid som fortjent har fått en plass på den globale scene. Til neste år skal vi markere 100-årsjubileum for et nasjonalt ikon. Vi skal ut i verden i lag med Henrik Ibsen og kanskje prøve å forstå hvorfor denne forfatteren fremdeles i dag makter å spinne et magisk nett rundt mennesker verden over, ikke minst gjennom sine markerte og tydelige kvinneskikkelser.

Regjeringen har understreket betydningen av et sterkt folk til folk-samarbeid i nord. Det er et samarbeid som bygger på flere generasjoners samkvem og samhandel på tvers av grensene, og som har skapt band mellom folkene på Nordkalotten som verken varm eller kald krig har maket å rive i stykker. Den tilliten som her er skapt, er et helt nødvendig grunnlag for den dialogen som skal føres både i og utenfor forhandlingsrommene i årene som kommer, og i denne sammenhengen er det kulturelle samarbeidet i nord umåtelig viktig. Her har man skapt kulturelle arenaer i mange ulike kunstformer, der aktørene har tatt mål av seg til kunstnerisk å utforske hvordan verden ser ut og livene leves ved og på tvers av grensen. Derfor var det gledelig å lese et intervju i Aftenposten for en tid tilbake med utenriksminister Jonas Gahr Støre, der han på en innsiktsfull måte understreker viktigheten av det kulturelle samarbeidet i nord, noe han har gjentatt her i dag. Derfor var det også gledelig og viktig at denne regjeringen fikk tatt inn igjen 20 mill. kr av det kuttet som den avgåtte Bondevik-regjeringen foretok på kultur- og informasjonskapitlet i Utenriksdepartementets budsjett, og at 5 mill. kr av

dette skal øremerkes kultur- og informasjonsarbeid i nord. Det gjør meg trygg på at denne regjeringen også ønsker å inkludere kulturen når man understreker hvor viktig det er med en helhetlig og sektorovergrepene politikk, ikke minst i det politiske arbeidet i nord.

E i r i n F a l d e t hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Berit Brørby har en tale-tid på inntil 5 minutter, og hun har bursdag i dag.

Berit Brørby (A) [13:04:18]: Takk, president. Jeg vil vise til flertallsmerknaden der utenrikskomiteen påpeker betydningen av kontakt med Russland, og kan nevne at man på nordisk plan arbeider målbevisst og aktivt med å styrke og videreutvikle kontaktene rettet mot Russland, både på det parlamentariske nivå og også på regjeringssiden, gjennom det nylig fremlagte Russlandsprogrammet fra Nordisk Ministerråds side. Dette programmet sluttet for øvrig Nordisk Råds parlamentarikerforsamling seg til tidligere i høst.

I slutten av juni avholdt Stortinget og Nordisk Råd den 2. parlamentariske konferansen for Barentsområdet, med god deltakelse fra russiske regionale parlament og fra Statsdumaen og Føderasjonsrådet. Både formen og innhold av sterkere parlamentarisk samarbeid i Barentsregionen ble diskutert. Den 26. januar 2006 skal vi ha et oppfølgingsmøte i Oslo for å komme fram til enighet om hvordan vi skal organisere det parlamentariske samarbeidet i framtiden, og hvilke saker som kan egne seg til å settes på dagsordenen.

Nordisk Råds kontakter med russiske parlamentariske aktører har hittil i hovedsak skjedd gjennom deltakelse i hverandres møter og konferanser. Det skal man fortsette med. Rådets stipendiatprogram for russiske parlamentarikere skal videreutvikles ved at programmene i større grad skal utarbeides i fellesskap med russerne. Det er videre viktig at det skjer en kontinuerlig parlamentarisk oppbakking, oppfølging og vurdering av Ministerrådets russlandsaktiviteter. Her kan man være åpen for å gi russiske parlamentarikere større muligheter enn hittil i å medvirke i en dialog med Nordisk Råd om vurdering og samråd om Ministerrådets aktiviteter i Russland. Jeg omtaler dette fordi den norske regjeringen i 2006 har formannskapet i Nordisk Ministerråd og har i sitt formannskapsprogram vektlagt samarbeidet i nordområdene. Det er viktig at Regjeringen bidrar til en god forankring av samarbeidstiltakene mot Nordvest-Russland gjennom en aktiv dialog med russiske myndigheter.

Vi har mange samarbeidsorganer i det nordlige Europa, både på regjeringssiden og den parlamentariske siden. Begge sider må fremme samarbeid og bedre samordning mellom de ulike samarbeidsorganer i arbeidet for å nå felles mål. Dette er en utfordring, men vi må ta denne. De nordiske land utgjør en kjerne av pådriverland når det gjelder de mange og nært beslektede aktører i nordområdene. Norden har dermed en nøkkelrolle og en mulighet

til å prege og styrke disse samarbeidsfeltene sammen med de andre aktørene. Vi må få vekk dobbeltarbeid og vi må få en stemme som blir hørt, og som er tydelig. Det er nødvendig.

Regjeringen, som altså leder arbeidet i Nordisk Ministerråd i 2006, må utnytte det potensialet som ligger i at tre av de nordiske landene i 2006 vil dele på å ha formannskapet i alle de tre regionale rådene, Barentsrådet, Arktisk Råd og Østersjørådet, samt EU, i hele eller deler av året. Her har vi sjansen til å bidra til et samlet og styrket fokus på nordområdene og å videreutvikle et godt naboskap med Russland og samarbeid med russiske parlamentarikere og utøvende myndigheter om de mange felles interesser og utfordringer som vi har i nordområdene.

Statsråd Knut Storberget [13:08:52]: Med nytt storting og ny regjering og til overmål et tilløp til debatt om skattesatser på Svalbard og et ønske om økt fokus på nordområdene finner jeg som ansvarlig statsråd for det departementet som koordinerer Svalbard-politikken, grunn til å si noe om Svalbard og vår politikk.

De overordnede målene for norsk Svalbard-politikk har ligget fast i lang tid og har hatt bred politisk oppslutning. De ligger fortsatt fast. Disse overordnede målene er først og fremst en konsekvent og fast håndhevelse av suvereniteten, korrekt overholdelse av Svalbardtraktaten og kontroll med at traktaten blir etterlevd, bevaring av ro og stabilitet i området, bevaring av områdets særegne villmarksnatur og opprettholdelse av norsk samfunn på øygruppa. I stortingsmeldingen som drøftet disse punktene, St.meld. nr. 9 for 1999–2000, ble det foretatt en bred gjennomgang av utviklingen innenfor de ulike samfunnsområdene, og det ble redegjort for de mål og prioriteringer og virkemidler som Regjeringa ønsker skal gjelde for den videre utvikling på øygruppa.

For Justisdepartementet som koordinerende departement for Svalbard-politikken er det viktig at utviklingen på Svalbard ses samlet, og at målene for norsk Svalbard-politikk ligger til grunn for de politiske beslutninger som treffes. Bevilgningene over statsbudsjettet gjør det bl.a. mulig å ha et effektivt apparat og en administrasjon på Svalbard for løpende å kunne håndtere de problemstillinger som dukker opp, samt for å opprettholde norsk tilstedeværelse på øygruppa.

Svalbardtraktaten legger begrensninger på adgangen til å oppkreve skatter og avgifter på Svalbard og på anvendelsen av disse midlene. Dette er bakgrunnen for at det utarbeides et eget svalbardbudsjett, som fremmes av Justisdepartementet samtidig med statsbudsjettet. Svalbardbudsjettet består av to hoveddeler. I del I gis det en samlet oversikt over hvilke tiltak Regjeringa vil fremme under de ulike fagdepartementers budsjettkapitler. Dette gir Stortinget en årlig gjennomgang av statlige bevilgninger til Svalbard-formål. For 2006 foreslås det bevilget netto ca. 308 mill. kr til Svalbard-formål over statsbudsjettet.

I del II gis det en gjennomgang av de forslag til bevilgninger som fremmes over svalbardbudsjettet. Bevilgningene gjelder hovedsakelig drift av ulike statlige etaters administrasjon av Svalbard samt Longyearbyen lokalstyre. Svalbardbudsjettet for 2006 har en totalramme på ca. 188 mill. kr.

Regjeringa endrer ikke forslaget til den forrige regjeringa om endringer i skattesystemet på Svalbard, som er en tilpasning til skattereformen. Det foreslås å heve skattesatsen fra 8 pst. til 12 pst. Skatt på lønn vil etter dette utgjøre 19,8 pst., inkludert folketrygdavgift. Etter Regjeringas vurdering bør det fortsatt være et moderat skattenivå på lønnen på Svalbard. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal se på det samlede skatte- og avgiftssystemet på Svalbard. Arbeidsgruppa skal bl.a. se på mulighetene for å gi skatte- og avgiftssystemet en bedre sosial profil. Regjeringa er også opptatt av at lokale myndigheter gjennom Longyearbyen lokalstyre skal tas med i dette arbeidet, slik jeg også merker meg at en samlet komite nå forutsetter. Dette vil jeg bidra til.

Jeg har for øvrig også merket meg at utenrikskomiteen er opptatt av at virkningen av de vedtatte endringene i skattesystemet for Svalbard må belyses nærmere. Jeg ser det som en naturlig del av det arbeidet som nå skal foretas av arbeidsgruppa.

Energiforsyningen i Longyearbyen er en del av de oppgaver Longyearbyen lokalstyre har fått ansvaret for i forbindelse med at eierskapet til Svalbard Samfunnsdrift ble overført til lokalstyret. Det er behov for investeringer til opprustning og vedlikehold av energiforsyningen. Regjeringa foreslår i den forbindelse å videreføre bevilgningen på 7,1 mill. kr til arbeidet med opprustning og vedlikehold av distribusjonsnettet for strøm og fjernvarme. Regjeringa ser denne styrken som et bidrag til den opprustning og det vedlikehold som er nødvendig når det gjelder energiforsyningen i Longyearbyen. Regjeringa foreslår videre at et nytt reservekraftanlegg i Longyearbyen brukerfinansieres. Departementet vil sammen med Longyearbyen lokalstyre utarbeide ulike modeller for slik brukerfinansiering.

Svalbard forskningspark står ferdig denne høsten, med offisiell åpning våren 2006. Arbeidet med å etablere en forskningspark på Svalbard har vært et samarbeidsprosjekt som har involvert flere departementer og andre offentlige instanser. Forskningsparken vil samle alle de akademiske miljøene i Longyearbyen. Samlokalisering av et akademisk miljø vil skape faglige synergieffekter og tilrettelegge bedre for publikum og lokalbefolkningen. Etablering av et kulturhistorisk magasin i forbindelse med Svalbard Museum vil dessuten gi anledning til å formidle kulturhistorie på Svalbard, både for fastboende og besøkende. Forskningsparken vil derfor ha mye å si både for lokalsamfunnet i Longyearbyen og for Svalbard.

Til slutt registrerer jeg ellers med glede at Svalbard befester sin posisjon som ledende for nasjonal og internasjonal forskningsvirksomhet i Arktis. Det nye marinbiologiske forskningslaboratoriet i Ny-Ålesund, som blir åpnet

1. juni 2006, og interessen rundt dette laboratoriet, økningen i antall studieplasser ved universitetet på Svalbard sammen med åpningen av den nye forskningsparken er med på å understreke dette.

Statsråd Erik Solheim [13:14:42]: Jeg vil gjerne kommentere Britt Hildengs innlegg, som jeg synes var et veldig viktig innlegg. Ågot Valle og andre har vært inne på liknende problemstillinger tidligere, nemlig det som så veldig fint kalles kvinners reproduktive helse, hvor det også er en sammenheng med aidsepidemien. Aids er jo – som de fleste vel har fått med seg etter Verdens aidsdag – mer og mer i ferd med å bli en kvinnesykdom internasjonalt.

Norge skal være i spiss på dette området. Det er én av grunnene til at Sigrun Møgedal er utnevnt som Norges aidsambassadør, for å få et fokuspunkt og et ansikt til Norges innsats.

Vi skal være i spiss på to måter. Vi skal være i spiss på den måten at vi skal sikre bevilgninger, vi skal sikre et internasjonalt system som fungerer, og vi skal støtte opp om FN-organisasjoner. Vi skal kort sagt gjøre alt vi kan for å få et effektivt forebyggingsystem og et effektivt helbredelsessystem internasjonalt. Men vi skal også være i spiss politisk, og på dette området er det nok noen nyanseforskjeller i forhold til den foregående regjering.

La meg nevne tre områder hvor Norge er nødt til å ta en lederrolle, fordi dette er sentrale spørsmål i bekjempelsen av aids.

Det ene området er spørsmålet om prevensjon. Noen land, også land som står Norge nært, snakker som om avholdenhet er den avgjørende faktoren når det gjelder å hindre spredningen av aids. Avholdenhet er vel og bra. Det er et individuelt spørsmål. Men ut fra alminnelig kjennskap til den menneskelige natur – og da kan hver og en av oss gå i oss selv – er det veldig lite sannsynlig at det vil virke. Jeg vil gå så langt som å si at det er en veldig, veldig farlig linje å ta til orde for avholdenhet som middel mot aids, fordi det ikke vil virke. Da vil vi komme til å spre aids til stadig nye mennesker over hele kloden. Vi må huske på at aids kan ende opp som en større katastrofe for menneskeheten målt i tapte liv enn andre verdenskrig. Prevensjon er det som vil virke, og det vil Norge ta til orde for internasjonalt.

Det andre området hvor det også er en sammenheng, er i spørsmålet om avkriminalisering av abort. Norge har avkriminalisert abort, men vi vil også ta til orde for avkriminalisering av abort internasjonalt.

Selv om det ikke er et kvinnespørsmål, vil vi også ta til orde for at åpenhet og toleranse rundt homofili, også i land hvor dette er nytt og ukjent, i hvert fall i den politiske debatten, også er sentralt. Hvis det ikke kan snakkes om homofili, er det også nærmest umulig å nå fram med den informasjonen og kunnskapen som skal til for å hindre homofilt samliv som spredning av aids.

På alle disse områdene, prevensjon, avkriminalisering av abort og åpenhet om homofili, vil denne regjeringen ha – jeg tror jeg vil si – en tydeligere rolle enn den foregående regjering, og man vil se en nyanseforskjell. Jeg tror det har Stortingets tilslutning.

For ikke å plage med stadig nye innlegg vil jeg bruke anledningen nå til å takke for det som er en senere sak på dagsordenen, nemlig at Stortinget enstemmig gir sin tilslutning til ytterligere 260 mill. kr til jordskjelvkatastrofen i Pakistan. Det er Stortinget på det beste, og jeg er veldig glad for at det skjer med tilslutning fra alle partier, slik at det ikke blir en norsk krangel.

Katastrofen i Pakistan er der. Ingen vet nøyaktig tallet, men kanskje i størrelsesorden 70 000 mennesker er allerede døde. Man må hindre at nye mennesker dør i løpet av vinteren som følge av kulde, sykdommer som sprer seg, og på annet vis.

Vi har valgt å gi dette beløpet inn i FN fordi FN's appell for Pakistan er underfinansiert, og fordi FN kan få brukt disse pengene så raskt som overhodet mulig.

Så får vi erkjenne at Norge her spiller en litt annen rolle enn en del andre land. Noen andre land har gitt større løfter om langsiktig gjenoppbyggingshjelp til Pakistan, men Norge har tatt rollen å sikre at den umiddelbare kritesituasjonen blir håndtert slik at målsettingen om at alle de som overlevde selve jordskjelvet, også overlever den bitende kalde vinteren i Kashmir og North-West Frontier Province i Pakistan, oppnås.

Så jeg vil bare rette en takk til Stortinget for dette. Vi skal fra Regjeringens side gjøre hva vi kan for å sikre at pengene blir brukt så raskt som mulig, og så godt som mulig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

(Votering, se nedenfor)

S a k n r . 3

Innstilling fra utenrikskomiteen om bistand i forbindelse med jordskjelvet i Sør-Asia (Innst. S. nr. 26 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 9 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 550)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Finn Martin Vallernes satt fram et forslag på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

**«Rammeområde 4
(Utenriks)**

I

På statsbudsjettet for 2006 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
100		Utenriksdepartementet (jf. kap 3100 og 3101)		
	1	Driftsutgifter	1 388 036 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 226 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	774 000	
	71	Diverse tilskudd	20 935 000	
101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 443 000	
	70	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	132 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	7 407 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 813 000	
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	22 041 000	
	70	Tilskudd til presse-, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i>	41 910 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	916 210 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	220 000 000	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	200 000 000	
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i> .	210 000 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	740 177 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 757 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)		
	1	Driftsutgifter	156 420 000	
150		Bistand til Afrika		
	70	Malawi, <i>kan overføres</i>	195 000 000	
	71	Mosambik, <i>kan overføres</i>	325 000 000	
	72	Tanzania, <i>kan overføres</i>	400 000 000	
	73	Uganda, <i>kan overføres</i>	130 000 000	
	74	Zambia, <i>kan overføres</i>	280 000 000	
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	1 222 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	25 000 000	
151		Bistand til Asia		
	70	Bangladesh, <i>kan overføres</i>	70 000 000	
	71	Nepal, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	520 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	12 600 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	140 500 000	
153		Bistand til Mellom-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Mellom-Amerika, <i>kan overføres</i>	165 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	1 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	26 500 000	
	50	Fredskorpset	165 000 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 072 500 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	68 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	92 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	130 500 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Nærings- og handelstiltak, <i>kan overføres</i>	85 000 000	
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	120 000 000	
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland, <i>kan overføres</i>	52 500 000	
	75	NORFUND – tapsavsetting	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	711 500 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	270 000 000	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	1 694 752 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	515 900 000	
	71	ODA-godkjente land på Vest-Balkan, <i>kan overføres</i>	781 250 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	25 600 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	305 000 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	135 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	283 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
166		Tilskudd til ymse tiltak		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	5 842 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i> ...	87 000 000	
167		Flyktningiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	468 382 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	723 000 000	
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	262 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	300 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	205 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	170 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	100 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 205 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	140 220 000	
	79	Eksperter, junioreksperter og FN's fredskorps, <i>kan overføres</i>	47 000 000	
	80	Bidrag til globale fond, <i>kan overføres</i>	621 041 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	110 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	730 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	639 000 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	534 500 000	
172		Gjeldslettetiltak		
	70	Deltakelse i internasjonale gjeldsoperasjoner, <i>kan overføres</i>	450 000 000	
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og arktisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	238 327 000	
	71	Fred og demokratitiltak (ikke-ODA-land), <i>kan overføres</i>	4 293 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	26 775 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	96 559 000	
		Totale utgifter		21 594 772 000
I n n t e k t e r				
3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 100 og 101)		
	1	Gebyrer	29 511 000	
	2	Gebyrer – utlendingssaker	14 300 000	
	4	Leieinntekter	1 799 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	3 072 000	
		Totale inntekter		48 682 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3101 postene 2 og 5
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 1
kap. 140 post 1	kap. 3143 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd, mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan:

- omdisponere bevilgningene mellom postene under kap. 161 Næringsutvikling.
- omdisponere med inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 101/ 3101 Utenriksstasjonene og kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen/kap. 3143 Utenriksstasjonene, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale aktører og lokale ikke-statlige aktører kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS	450 mill. kroner
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS	450 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Nærings- og handelstiltak	50 mill. kroner
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak	500 mill. kroner
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/ SUS og arktisk samarbeid	188 mill. kroner

VIII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2006 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 500 mill. kroner.

X

Forskuttering av nødhjelpsleveranser til FN

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i samråd med Finansdepartementet i 2006 kan forskuttere norske nødhjelpsleveranser til FN innenfor en ramme på 25 mill. kroner. Utbetaling til FN, samt til-

bakebetalt kreditt fra FN, nettoføres på kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

XI

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA og for Regulært bidrag til FN.

XII

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2006 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i Handlingsplanen av 2004 *Om gjeldslette for utvikling* for inntil 1 000 mill. kroner under Garantistitutttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til bokført verdi per 31. desember 1997 etter tapsavsetninger.

XIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. no-

vember 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XIV

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfon-

det, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten, Det internasjonale fond for jordbruksutvikling og Det felles fond for råvarer.

2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å kunne inngå avtale med mottaker om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 76 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.29.00)

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 4 (Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2006 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
100		Utenriksdepartementet (jf. kap 3100 og 3101)		
	1	Driftsutgifter	1 383 586 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 226 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	774 000	
	71	Diverse tilskudd	23 385 000	
101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 443 000	
	70	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	132 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	7 407 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 813 000	
115		Presse-, kultur- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter	22 041 000	
	70	Tilskudd til presse, kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres</i> ..	41 910 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	916 210 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	220 000 000	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	200 000 000	
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS, <i>kan overføres</i>	210 000 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	740 177 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	13 757 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)		
	1	Driftsutgifter	156 420 000	
150		Bistand til Afrika		
	70	Malawi, <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	71	Mosambik, <i>kan overføres</i>	270 000 000	
	72	Tanzania, <i>kan overføres</i>	341 500 000	
	73	Uganda, <i>kan overføres</i>	130 000 000	
	74	Zambia, <i>kan overføres</i>	235 000 000	
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	1 222 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	25 000 000	
151		Bistand til Asia		
	70	Bangladesh, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
	71	Nepal, <i>kan overføres</i>	60 000 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	510 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	12 600 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	140 500 000	
153		Bistand til Mellom-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Mellom-Amerika, <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	79	Tiltak i tidligere samarbeidsland, <i>kan overføres</i>	1 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	26 500 000	
	50	Fredskorpset	165 000 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 026 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	68 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	92 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	130 500 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Nærings- og handelstiltak, <i>kan overføres</i>	80 000 000	
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	112 500 000	
	73	Institusjonsutvikling i utviklingsland, <i>kan overføres</i>	45 000 000	
	75	NORFUND – tapsavsetning	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	776 500 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	270 000 000	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	1 694 752 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	580 900 000	
	71	ODA-godkjente land på Vest-Balkan, <i>kan overføres</i>	750 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	25 600 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	271 250 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	135 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	283 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	75 000 000	
166		Tilskudd til ymse tiltak		
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	5 842 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	87 000 000	
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	477 382 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	725 000 000	
	71	FNs befolkningsprogram (UNFPA)	262 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	300 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	205 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	170 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	100 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 403 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	140 220 000	
	79	Ekspert, juniorekspert og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	80	Bidrag til globale fond, <i>kan overføres</i>	821 041 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	110 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	730 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	639 000 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	434 500 000	
172		Gjeldslettetiltak		
	70	Deltakelse i internasjonale gjeldsoperasjoner, <i>kan overføres</i>	350 000 000	
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak		
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og arktisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	231 327 000	
	71	Fred og demokratiltak (ikke-ODA-land), <i>kan overføres</i>	4 293 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	26 775 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	96 559 000	
		Totale utgifter		21 594 772 000
I n n t e k t e r				
3101		Utenriksstasjonene (jf. kap. 100 og 101)		
	1	Gebyrer	29 511 000	
	2	Gebyrer – utlendingssaker	14 300 000	
	4	Leieinntekter	1 799 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	3 072 000	
		Totale inntekter		48 682 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3101 postene 2 og 5
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 1
kap. 140 post 1	kap. 3143 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak, post 70 Ymse tilskudd, mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Ymse inntekter, post 1 Salgsinntekter, fra salg av bostandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 101/ 3101 Utenriksstasjonene og kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen/kap. 3143 Utenriksstasjonene, post 89 Agio/Disagio.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan:

1. omdisponere bevilgningene mellom postene under kap. 161 Næringsutvikling.
2. omdisponere med inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale aktører og lokale ikke-statlige aktører kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	71	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 mill. kroner

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan gi tilsagn om støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	Finansieringsordningen i det utvidede EØS	450 mill. kroner
	73	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS	450 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Nærings- og handelstiltak	50 mill. kroner
	72	Finansieringsordning for utviklingstiltak	500 mill. kroner
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	
	70	Tilskudd til atomikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og arktisk samarbeid	188 mill. kroner

VIII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling.

IX

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2006 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 4 500 mill. kroner.

X

Forskuttering av nødhjelpsleveranser til FN

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i samarbeid med Finansdepartementet i 2006 kan forskuttere norske nødhjelpsleveranser til FN innenfor en ramme på 25 mill. kroner. Utbetaling til FN, samt tilbakebetalt kreditt fra FN, nettoføres på kap. 166 Tilskudd til ymse tiltak post 70 Ymse tilskudd.

XI

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA og for Regulært bidrag til FN.

XII

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2006 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i Handlingsplanen av 2004 *Om gjeldslette for utvikling* for inntil 1 000 mill. kroner under Garanti- Instituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til bokført verdi per 31. desember 1997 etter tapsavsetninger.

XIII

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XIV

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2006 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten, Det internasjonale fond for jordbruksutvikling og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å kunne inngå avtale med mottaker om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det ble avgitt 79 stemmer for og 24 stemmer mot komiteens innstilling.

(Voteringsutskrift kl. 13.30.01)

Presidenten: Presidenten vil understreke det som har blitt sagt fra talerstolen av Øyvind Vaksdal, at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

Tord Lien (FrP) (fra salen): President! Jeg har stemt feil.

Presidenten: Da tar vi voteringen om igjen.

Fremskrittspartiet har altså varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste her at det var avgitt 77 stemmer for komiteens innstilling og 16 stemmer imot.

(Voteringsutskrift kl. 13.30.19)

Olav Akselsen (A) (fra salen): President! Eg trur det blei gjort ein feil, slik at eg ikkje fekk stemt. Eg er ikkje teken med i det fleirtalet der.

Presidenten: Presidenten er romslig – det nærmer seg jul. Vi tar det om igjen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 83 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.31.07)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Finn Martin Vallernes satt fram et forslag på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«I

På svalbardbudsjettet for 2006 blir løyvd under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1	1	Svalbard kyrkje Driftsutgifter	3 250 000	
2	70	Tilskot til kulturelle formål m.m. Tilskot til velferdsarbeid på Svalbard	960 000	
3	70	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	60 923 000	
5	1	Sysselmannen (jf. kap. 3005) Driftsutgifter	26 600 000	
6	1	Sysselmannens transportteneste (jf. kap. 3006) Driftsutgifter	63 800 000	
7	1	Tilfeldige utgifter Driftsutgifter	4 100 000	
9	1	Kulturminnetiltak Driftsutgifter	2 050 000	
11	1	Bergmeisteren Driftsutgifter	1 290 000	
17	50	Refusjon til Norsk Polarinstitut Refusjon	2 750 000	
18	1	Fyr og radiofyr Driftsutgifter	3 400 000	
19	1	Statens bygningar på Bjørnøya og Hopen Driftsutgifter	5 353 000	
20	1	Statens bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 3020) Driftsutgifter	11 354 000	
	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i>	100 000	
22	1	Likningsforvaltninga for Svalbard Driftsutgifter	2 400 000	
		Totale utgifter		188 330 000
I n n t e k t e r				
3005	1	Sysselmannen (jf. kap. 5) Diverse inntekter	200 000	
3006	1	Sysselmannens transportteneste (jf. kap. 6) Leigeinntekter	1 100 000	
3020	1	Staten sine bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 20) Inntekter	2 881 000	
3030	70	Skattar og avgifter Skattar m.m.	83 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
	71	Utførselsavgift	3 500 000	
	72	Utmålsgebyr, årsavgift	1 090 000	
3035		Tilskot frå statsbudsjettet		
	70	Tilskot	96 559 000	
		Totale inntekter		188 330 000

II

Formues- og inntektsskatt til Svalbard

§ 1 Bruksområde for vedtaket

Dette vedtaket gjeld forskotsutskrivning og endeleg utskrivning av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2006 etter føresegnene i lov av 29. november i 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.

Skattepliktige som nemnde i skattebetalingslova § 1, jf. § 2, og svalbardskattelova § 5-1 første ledd, skal betale forskot på formues- og inntektsskatt til Svalbard for inntektsåret 2006. Ved utrekninga og innbetalinga gjeld føresegnene i dette vedtaket og i skattebetalingslova.

§ 2 Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

- a) Personleg skattepliktig og dødsbu:
  - 0,0 pst. av dei første kr 190 000 av stipulert formue
  - 0,9 pst. av det overskytande beløpet.
- b) Selskap og samanslutning som nemnd i skattelova § 2-36 andre ledd, og som ikkje er fritteke for formuesskatteplikt etter skattelova kapittel 2:
  - 0,0 pst. av dei første kr 10 000 av stipulert formue
  - 0,3 pst. av overskytande beløp.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- a) Inntekt som blir skattlagt ved likning etter svalbardskattelova § 3-1:
  - 10 pst. av alminneleg inntekt
  - Personlege skatteytarar skal ha eit frådrag i alminneleg inntekt på kr 10 000
- b) Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-2:
  - 12 pst.

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt ved likning skal stipulert formue avrundast nedover til næraste heile 1 000 kroner, og inntekt avrundast nedover til næraste heile 100 kroner.

Ved utrekning av skatt ved lønnstrekk skal inntekta avrundast nedover til næraste heile krone.

§ 5 Skjermingsrenta for fastsetjing av berekna personinntekt for sjølvstendig næringsdrivande

Skjermingsrenta som nemnd i skattelova § 12-12 tredje ledd, jf. svalbardskattelova § 3-1, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

§ 6 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svalbardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2006 kan bestille varer for inntil kr 3 000 000 ut over den totale løyvinga som er gitt under kap. 5 post 1 på svalbardbudsjettet.

IV

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2006 kan overskride løyvinga under:

1. kap. 5 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3005 post 2.
2. kap. 6 post 1 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3006 post 2.

V

Avgift av kol som blir utført frå Svalbard

For budsjetterminen 2006 skal det svarast avgift til statskassen av kol som blir utført frå Svalbard, etter følgjande satsar:

- 1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna,
- 0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna,
- 0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna,
- 0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna,
- 0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna,
- 0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna,
- 0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna,
- 0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna,
- 0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna,
- 0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 77 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.32.01)

Komiteen hadde innstilt:

I

På svalbardbudsjettet for 2006 blir løyvd under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
1		Svalbard kyrkje		
	1	Driftsutgifter	3 250 000	
2		Tilskot til kulturelle formål m.m.		
	70	Tilskot til velferdsarbeid på Svalbard	960 000	
3		Tilskot til Longyearbyen lokalstyre		
	70	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre	60 923 000	
5		Sysselmannen (jf. kap. 3005)		
	1	Driftsutgifter	26 600 000	
6		Sysselmannens transportteneste (jf. kap. 3006)		
	1	Driftsutgifter	63 800 000	
7		Tilfeldige utgifter		
	1	Driftsutgifter	4 100 000	
9		Kulturminnetiltak		
	1	Driftsutgifter	2 050 000	
11		Bergmeisteren		
	1	Driftsutgifter	1 290 000	
17		Refusjon til Norsk Polarinstittutt		
	50	Refusjon	2 750 000	
18		Fyr og radiofyr		
	1	Driftsutgifter	3 400 000	
19		Statens bygningar på Bjørnøya og Hopen		
	1	Driftsutgifter	5 353 000	
20		Statens bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 3020)		
	1	Driftsutgifter	11 354 000	
	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehald, <i>kan overførast</i>	100 000	
22		Likningsforvaltninga for Svalbard		
	1	Driftsutgifter	2 400 000	
		Totale utgifter		188 330 000
I n n t e k t e r				
3005		Sysselmannen (jf. kap. 5)		
	1	Diverse inntekter	200 000	
3006		Sysselmannens transportteneste (jf. kap. 6)		
	1	Leigeinntekter	1 100 000	
3020		Staten sine bygningar i Longyearbyen (jf. kap. 20)		
	1	Inntekter	2 881 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
3030		Skattar og avgifter		
	70	Skattar m.m.	83 000 000	
	71	Utførselsavgift	3 500 000	
	72	Utmålsgebyr, årsavgift	1 090 000	
3035		Tilskot frå statsbudsjettet		
	70	Tilskot	96 559 000	
		Totale inntekter		188 330 000

II

Formues- og inntektsskatt til Svalbard

§ 1 Bruksområde for vedtaket

Dette vedtaket gjeld forskotsutskrivning og endeleg utskrivning av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2006 etter føresegnene i lov av 29. november i 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard.

Skattepliktige som nemnde i skattebetalingslova § 1, jf. § 2, og svalbardskattelova § 5-1 første ledd, skal betale forskot på formues- og inntektsskatt til Svalbard for inntektsåret 2006. Ved utrekninga og innbetalinga gjeld føresegnene i dette vedtaket og i skattebetalingslova.

§ 2 Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

- a) Personleg skattepliktig og dødsbu:
  - 0,0 pst. av dei første kr 200 000 av stipulert formue
  - 0,9 pst. av dei neste kr 340 000
  - 1,1 pst. av det overskytande beløpet.
- b) Selskap og samanslutning som nemnd i skattelova § 2-36 andre ledd, og som ikkje er fritakte for formueskatteplikt etter skattelova kapittel 2:
  - 0,0 pst. av dei første kr 10 000 av stipulert formue
  - 0,3 pst. av overskytande beløp.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- a) Inntekt som blir skattlagt ved likning etter svalbardskattelova § 3-1:
  - 10 pst. av alminneleg inntekt
  - Personlege skatteytarar skal ha eit frådrag i alminneleg inntekt på kr 10 000
- b) Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-2:
  - 12 pst.

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt ved likning skal stipulert formue avrundast nedover til næraste heile 1 000 kroner, og inntekt avrundast nedover til næraste heile 100 kroner.

Ved utrekning av skatt ved lønnstrekk skal inntekta avrundast nedover til næraste heile krone.

§ 5 Skjermingsrenta for fastsetjing av berekna persoinntekt for sjølvstendig næringsdrivande

Skjermingsrenta som nemnd i skattelova § 12-12 tredje ledd, jf. svalbardskattelova § 3-1, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

§ 6 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svalbardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

III

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2006 kan bestille varer for inntil kr 3 000 000 ut over den totale løyvinga som er gitt under kap. 5 post 1 på svalbardbudsjettet.

IV

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justisdepartementet i 2006 kan overskride løyvinga under:

1. kap. 5 post 1 tilsvarande det inntektsførte beløpet under kap. 3005 post 2.
2. kap. 6 post 1 tilsvarande det inntektsførte beløpet under kap. 3006 post 2.

V

Avgift av kol som blir utført frå Svalbard

For budsjetterminen 2006 skal det svarast avgift til statskassen av kol som blir utført frå Svalbard, etter følgjande satsar:

- 1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna,
- 0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna,
- 0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna,
- 0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna,
- 0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna,
- 0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna,
- 0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna,
- 0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna,
- 0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna,
- 0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna.

Presidenten: Her ønsker Fremskrittspartiet å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 84 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.32.29)

V o t e r i n g i s a k n r . 3

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2005 blir det gjort følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres, økes med</i>	260 000 000
		fra kr 920 000 000 til kr 1 180 000 000	

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

S a k n r . 4

Referat

1. (95) Utbygging, anlegg og drift av Tyrihans (St.prp. nr. 30 (2005-2006))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
2. (96) Ny saldering av statsbudsjettet medregnet folketrygden 2005 (St.prp. nr. 29 (2005-2006))
Enst.: Sendes finanskomiteen.

3. (97) Utbygging og finansiering av vegsambandet rv 64 Bremsnes – Kristiansund (Atlanterhavstunnelen) i Møre og Romsdal (St.prp. nr. 28 (2005-2006))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
4. (98) Samtykke til godkjenning av endringer av 20. mai 2004 i Den internasjonale konvensjon om sikkerhet for menneskeliv til sjøs av 1. november 1974 og Den internasjonale konvensjon om ettersøking og redning til sjøs av 27. april 1979 (St.prp. nr. 27 (2005-2006))
Enst.: Sendes utenrikskomiteen.

Møtet hevet kl. 13.35.